

MGL

RAZPOKA

Rose Sélavy

Mestno gledališče ljubljansko, Čopova 14, 1000 Ljubljana, Slovenija

Hišna centrala **+386 (0)1 4258 222**

Tajništvo **+386 (0)1 4257 148**

Blagajna **+386 (0)1 2510 852**, odprto vsak delavnik od 12. do 18. ure

in uro pred predstavo, e-naslov **blagajna@mgl.si**

E-naslov **info@mgl.si**

Spletno mesto **www.mgl.si**

Barbara Hleng Samobor direktorica in umetniška vodja

Petra Bizjak direktoričina pomočnica – poslovna vodja

Janez Koleša direktoričin pomočnik za tehnične zadeve

Alenka Klabus Vesel dramaturginja in arhivarka

Eva Mahkovič dramaturginja in vodja mednarodnega oddelka

Petra Pogorevc dramaturginja in urednica Knjižnice MGL

Ira Ratej dramaturginja in vodja izobraževalnega programa

Maja Cerar, Martin Vrtačnik lektorja

Simona Belle vodja službe za odnose z javnostmi in trženja

tel. +386 (0)1 4258 222

Helena Štrukelj koordinatorka in planerka programa

tel. +386 (0)1 4440 309

Katarina Koprivnikar vodja projektov

tel. +386 (0)1 4258 222

Petra Setničar koordinatorka obiska

tel. +386 (0)1 4258 222

Urša Petelinek in **Rok Špacapan** blagajničarja in informatorja

tel. +386 (0)1 2510 852

Javni zavod Mestno gledališče ljubljansko, ustanoviteljica Mestna občina Ljubljana

Program gledališča financirata Ministrstvo za kulturo (iz proračuna Republike Slovenije) in MOL.

Svet Mestnega gledališča ljubljanskega

mag. Mojca Jan Zoran (predsednica), **Ira Ratej** (namestnica predsednice), **Alen Jelen, Špela Knol, Ksenija Sever**

Strokovni svet Mestnega gledališča ljubljanskega

prof. Tomaž Gubenšek, Darja Hlavka Godina, Tone Peršak, Eva Mahkovič, Matej Puc

Ustanoviteljica

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MGL

ZANOS

Lucy Kirkwood

VSEBINA

- 5 JAN KRMEJ **RAZPOKA : ZANOS**
- 9 PETRA POGOREVC **LUCY NI LUCY JE LUCY**
- 13 LUČKA NEŽA PETERLIN **VSAKA POSAJENA NARCISA**
- 19 NIKA KOVAČ **HEJ, NOAH IN CELESTE**
- 23 ANDRAŽ ROŽMAN **LEPOTE IN NEVARNOSTI AKTIVIZMA**
- 29 PRIMOŽ KRAŠOVEC **FANTAZIJA PREGANJANOSTI**

ROSE SÉLAVY

RAZPOKA

Rapture, 2022

LUCY KIRKWOOD

ZANOS

Rapture, 2022

Psihološki triler

Prva slovenska uprizoritev

Premiera 26. oktobra 2023

Prevajalka **VESNA HAUSCHILD**

Režiser **JAN KRMELJ**

Dramaturginja **PETRA POGOREVC**

Scenograf **LIN JAPELJ**

Avtor videa **DORIAN ŠILEC PETEK**

Kostumografka **BRINA VIDIC**

Avtorja glasbe **VAL FÜRST** in **PAVEL PANON RAŠČAN**

Lektor **MARTIN VRTAČNIK**

Oblikovalec svetlobe **BOŠTJAN KOS**

Oblikovalec zvoka **MATIJA ZAJC**

Asistentka režiserja **LUČKA NEŽA PETERLIN**

Avtorji priredbe so ustvarjalci uprizoritve.

Vodja predstave **Borut Jenko**

Šepetalki **Neva Mauser Lenarčič** in **Snježana Vrhunc Vurušič**

Tehnični vodja **Janez Koleša**

Vodja scenske izvedbe **Matej Sinjur**

Vodja tehnične ekipe **Dimitrij Petek**

Tonska tehnika **Sašo Dragaš** in **Gašper Zidanič**

Osvetljevalca **Boštjan Kos** in **Bogdan Pirjevec**

Frizerki in maskerki **Anja Blagonja** in **Sara Dolinar**

Garderoberki **Angelina Karimović** in **Urška Picelj**

Rekviziterka **Erika Ivanušič**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric **Irene Tomažin** in **Branke Spruk** v delavnicah MGL.

Igrajo

Lucy Kirkwood **AJDA SMREKAR**

Celeste **DIANA KOLENC** k.g.

Noah **JERNEJ GAŠPERIN**

Vodja predstave **BORIS KERČ**

Ajda Smrekar

JAN KRME LJ

RAZPOKA : ZANOS

»To je resnična zgodba.«

Nekdo, некоč

Avtorica besedila v uvodni opombi zapiše: uprizoritev ne sme biti oglaševana pod njenim imenom in dejanskim naslovom. Ta duhovita in lucidna intervencija je le uvod v avtoričine postopke poigravanja z resničnostjo; je povabilo v razpoko, temeljno gledališču: resnica in fikcija se pogovarjata v nenehnem preigravanju z našimi pričakovanji.

Ta intervencija ni naključna: zgodba, ki jo pripovedujemo, je oba protagonista stala življenja; tudi če na njuno smrt pogledamo kot na teorijo zarote, je hipotetično mogoče, da so bili podatki o njunem življenju in delu s spleta izbrisani – to je postopek, ki ga podjetja in države pogosto uporabljajo. Podatki o našem življenju so vredni več kot nafta – in tudi poganjajo mnogo več digitalnih strojev in njihovih profitov, kot to počnejo motorna vozila.

Rose Sélavy je alter ego Marcela Duchampa, utemeljitelja konceptualne umetnosti. Izbira te reference izhaja iz fascinantne povezave med njegovimi uvidi v dejstvo, da je resničnost igra kontekstov in iluzij, v katere se odločimo verjeti in jim pripisovati pomen, in postopki besedila, ki generirajo nekakšen uprizoritveni *deepfake*. Morda je prav v tej postopkovnosti gledališče zares zrcalno resničnosti: je igra naših pričakovanj in prepričanj, samoumevnosti, ki jih gledališki dogodek preobrača. Pogledati na resničnost kot na *readymade* je postopek, ključen za razumevanje dokumentarnih principov – in hkrati je to dejanje emancipacije, saj omogoči radikalen pogled tudi na ideologijo časa sedanjosti. Resničnost je vedno v nastajanju: definirajo jo naše odločitve, načini življenja in perspektive, v katere smo postavljeni.

Nadzorni kapitalizem, transpolitična oblika sodobne distribucije pomena in vrednosti, ki ga tematizira *Razpoka*, je najbrutalnejši v tem, da nas spreminja v gledalce družbenih dogajanj: pasivizira našo moč z razprševanjem informacij, z destabilizacijo perspektiv in monetizacijo želje. Biti mlad v 21. stoletju pomeni predvsem iskati linije

bega, ki nasilju in neulovljivosti pozicij moči navkljub omogočajo življenju smisel, gradnjo prihodnosti tudi takrat, ko se zdi, da alternativa ni več mogoča. Zgodba Noaha in Celeste Quilter morda ni resnična, so pa resnični njeni elementi, ki v nekoliko arhetipski par vnašajo elemente težavnosti političnega boja in težavnosti vzpostavljanja avtonomije življenja v času, ko so naše družbene vloge monetizirane in prepuščene ideološki uporabnosti. Zanos protagonistov je posledica frustracij in nemoči; a hkrati prav ta zanos omogoča možnost spremembe in možnost pogleda na življenje kot nekaj, kar presega ideologijo.

Morda je prihodnost že davno tukaj. Kar Noah in Celeste dosežeta tik pred smrtjo, razpršitev identitete, je ultimativna predaja kolektivnemu mehanizmu upora. Postati moramo nekdo drug, odpovedati se moramo svojemu egoizmu, če želimo preseči obstoječe strukture izkoriščanja.

Navsezadnje vprašanje ni, ali je zgodba resnična ali ne. Vprašanje je, kakšen učinek pušča v svetu in kaj lahko spremeni v naših ustaljenih pojmovanjih političnega boja in moči gledališča. V tej razpoki, ki je v času *deepfakea* toliko bolj radikalna, ima fikcija resnične posledice. To, v kar se odločimo verjeti, viri, ki se jim odločimo slediti, določajo naš pogled. Resničnost je prizorišče, boj nepobotljivih zahtev, zanos tega, da obstajamo.

Diana Kolenc

Jernej Gašperin

PETRA POGOREVC

LUCY NI LUCY JE LUCY

Kaj je resnično v svetu, v katerem je resničnost lahko kar koli od tistega, kar si zamislimo, in kako vemo, ali so zgodbe, ki si jih pripovedujemo, sploh resnične, se v drami *Zanos* sprašuje Lucy Kirkwood. Mlada in priznana angleška dramatičarka in scenaristka je to vprašanje vpisala v besedilo na konceptualni ravni. V londonskem gledališču Royal Court so ga leta 2022 krstno uprizorili pod naslovom *That is Not Who I Am* ter za njegovega avtorja razglasili Dava Davidsona.

Avtoričin napotek je bil in tudi ostal naslednji: občinstvo se udeleži uprizoritve igre, ki so mu jo oglaševali pod drugim naslovom in jo pripisovali neobstoječemu avtorju, nato pa v dvorani, kjer pred njim nastopa igralka v vlogi Lucy Kirkwood, izve, da v resnici gleda *Zanos* Lucy Kirkwood. Da bi bilo vse skupaj še malo bolj zapleteno, se v finalu drame, ki ga prva slovenska uprizoritev opušča,¹ poleg Lucy Kirkwood pojavi še Prava Lucy Kirkwood. Nezadovoljna s predstavo plane s svojega sedeža na prizorišče, kjer se spre z Lucy Kirkwood, nakar jo Oseba F12 ustrelji v glavo.

Vse skupaj spomni na znamenito sliko pipe, ki jo je belgijski surrealistični slikar René Magritte leta 1929 opremil z napisom *To ni pipa*, da bi tako izpovedal »razliko med samo po sebi umevno realnostjo, to je med svetom, v katerem nas naučijo živeti, s tem ko nam pojasnijo pomene in smisle posameznih predmetov, in navideznim svetom, ki si ga ustvari vsak sam in v njem tudi zares živi«. ² Če bi bila podoba na sliki res pipa, bi jo lahko kadil, je bil ob tem jasen njen avtor.

---

¹ Za to smo se odločili, ker nismo želeli reproducirati vdora realnega, med drugim pogojenega tudi z verjemljivostjo: če bi med gledalci v Londonu na vseh reprizah uprizoritve še lahko sedela Lucy Kirkwood – kar je bilo sprva nameravano, a nato opuščeno –, bi bilo to v Ljubljani nemogoče izvesti.

² Polona Balantič: Pipa in napis, ki zanika njeno bit. *MMC RTV SLO*, 4. 4. 2009.

Da bi lahko povedali, kdo je Lucy Kirkwood, moramo torej najprej izstopiti iz drame. Gre za leta 1983 rojeno avtorico, ki je odraščala v vzhodnem Londonu. Dokončala je študij angleške literature na Univerzi v Edinburgu, kjer je pisala za univerzitetno gledališče in nastopala v improvizacijski skupini The Introverts. Je izrazito angažirana avtorica, o čemer priča podatek, da je njeno kariero pomembno obeležila rezidenca v gledališki skupini Clean Break, ki v angleškem prostoru že od leta 1979 dela z zapornicami in tematizira žensko kriminaliteto v povezavi s sodnim sistemom.

Lucy Kirkwood se v svojih delih loteva številnih kočljivih političnih vprašanj, ki pestijo sodobno družbo in njene posameznike. V delu *Tinderbox* je leta 2008 prikazala distopično farso izmišljene Anglije 21. stoletja. V drami *It Felt Empty When the Heart Went at First but It Is Alright Now* je predstavila srhljivo usodo hrvaškega dekleta, ki je v Londonu postalo žrtev trgovine z ljudmi. V igri *NSFW (Not Safe at Work)* je leta 2021 načela aktualno vprašanje objektivacije žensk v medijih.

V drami *Chimerica* je leta 2013 spregovorila o protestih na trgu Tiananmen in ameriško-kitajskih odnosih. V igri *Otroci (The Children)* je leta 2016 skozi pogled treh priletnih inženirjev pisala o posledicah nesreče v »njihovi« jedrski elektrarni, v drami *Mosquitos* pa leta 2017 prek govora o fiziki osnovnih delcev prikazala zapleten odnos med sestrama. V igri *Nebesje (The Welkin)* je leta 2020 predstavila proces zoper žensko, ki je v Angliji sredi 18. stoletju obtožena umora; da bi se izognila kazni, trdi, da je noseča, njena usoda pa je odvisna od rabsodbe dvanajstih drugih žensk.

Protagonista *Zanos* sta okoljska aktivista Noah in Celeste Quilter, ki so ju decembra 2021 našli ustreljena v njunem stanovanju. Spoznala sta se na slepem zmenku, ki ga je na osnovi algoritma organiziral časopis. Po prvem srečanju sta se njuni življenji tako zasebno kot javno prepletli. Zaljubila sta se, se poročila in dobila hčerko, hkrati pa se tudi združila v brezkompromisnem boju za boljši svet, kar ju je najprej prikrajšalo za varno eksistenco in ju nazadnje pahnilo v smrt.

Če v iskalnik Google vtipkate imeni Noaha in Celeste, ne boste o njiju našli ničesar, razen morda poročil o krstni uprizoritvi igre *That Is Not Who I Am* Dava Davidsona. Igra je sicer napisana kot napeta in sugestivna kriminalka, skozi katero nas avtorica Lucy Kirkwood vodi z besedami lika, ki ima njeno ime in priimek. Domnevni dokumentarni izsledki se v njej večje prepletajo z igranimi prizori iz življenja umrlega para. Zaživi kot pretresljiva rekonstrukcija dvojnega umora ali umora s samomorom, toda njena protagonista sta izmišljena prav tako kot njun lažni avtor Dave Davidson.

Ustvarjalci prve slovenske uprizoritve smo avtoričin napotek, naj se igro trži pod drugim naslovom in identiteto, seveda upoštevali. Namesto naslova *Zanos*, ki se v izvirniku glasi *Rapture*, smo izbrali naslov *Razpoka*, ki je prevod v angleščini podobno zvencega izraza *Rupture*. Ko smo se odločali za ime in priimek lažnega avtorja ali avtorice, smo posegli po ženskem alter egu Marcela Duchampa, očeta *readymadea*, ki je nekoč razstavil pismo, češ, »To je umetniško delo«.

Vprašanje o tem, ali sta Noah in Celeste resnična, je ob uprizoritvi drame dobilo naslednji odgovor: neizpodbitno je, da bi prav zlahka bila. Avtorica besedila ju je namreč vpela v svet, ki je sodobnemu bralcu ali gledalcu povsem prepoznaven. Posameznik je v njem ujet v babilon novih medijev, podvržen nenehnemu nadzoru, izpostavljen pandemiji novega koronavirusa in zapisan bližajoči se podnebni katastrofi. Ni mogoče zanikati, da na svetu obstajajo številni aktivisti, ki si tako kot onadva prizadevajo za družbeno dobro ter za to tvegajo lastno udobje in celo življenje.

Noah in Celeste sta njihova predstavnika. Zgovorno je, da imata ob svojem prvem srečanju na slepem zmenku, ki se zgodi novembra 2011, oba sedemindvajset let, kar pomeni, da sta samo leto dni mlajša od avtorice besedila Lucy Kirkwood. Ob upoštevanju tega podatka dobi zgodba močan generacijski predznak. Sooči nas z vprašanjem, kakšen svet zapuščamo mladim, ki se vključujejo vanj, ne da bi ob tem zaradi vseh omenjenih problemov imeli upanje na dostojno prihodnost.

Namesto konca namig: dramo o mladem paru, ki umre za boljši svet, je zanimivo brati v navezi z avtoričino igro *Otroci*.³ Rose in Robin, dva od treh upokojenih znanstvenikov, ki so nekoč delali v zdaj uničeni jedrski elektrarni, se v njej odločita za prostovoljno smrt. Odhajata na kraj nesreče odpravljat njene posledice, da bi s tem prizanesla mladim delavcem, ki imajo še vse pred seboj. Z besedami dramaturga: »Otroci so v naslovu torej ime za to, kar prihaja, kar bo zanesljivo prišlo, čeprav ni gotovo, ali bo tudi preživelo – in na nas je, da mu/jim to omogočimo in zagotovimo.«⁴

Je zgodba o Rose in Robinu resnična? Najbrž ne, toda neizpodbitno je, da bi prav zlahka bila.

---

³ Od lani si jo v prevodu Tine Mahkota in režiji Nine Šorak lahko ogledamo v SNG Mala Drama Ljubljana.

⁴ Blaž Lukan, 2022: *Otroci in starci*. Lucy Kirkwood: *Otroci*. Gledališki list SNG Mala Drama Ljubljana (2022/2023, št. 1). 7.

Boris Kerč

LUČKA NEŽA PETERLIN

VSAKA POSAJENA NARCISA

Noah in Celeste Quilter, protagonista *Zanosa*, sta upornika; njune politično, družbeno, okoljevarstveno in solidarnostno revolucionarne težnje napaja upanje. Ključni del njunih prizadevanj je vera v to, da je družbena sprememba možna. Pot do nje pa je povezovanje in znanje o tem, kaj in zakaj sodobnega človeka omejuje, duši, boli, ubija.

Nekateri ljudje s seboj nosijo občutek lahkosti, torej da sprejemajo življenje kot minljivo in mimobežno ter da zato njihova dejanja nimajo večnih posledic. Drugi pa so obremenjeni z občutkom teže, ki je večja od njih samih, katere posledica je globoko zavedanje, da imajo njihove odločitve pomembne posledice in imajo zato močnejši občutek odgovornosti glede svoje vloge v družbi. Noah in Celeste gotovo spadata med tiste, ki imajo občutek / *ki kroji resničnost* / da imajo njuna dejanja družbeno pomembnost. Ta občutek je ključni akter v delovanju posameznika v napetem vzdušju sodobnega sveta, ki brbota z različnimi vojnami, okoljsko katastrofo, nenadzorovanim širjenjem lažnih informacij in naglim razvojem tehnologije (brez enakovrednega naraščanja njenega razumevanja, da bi tudi laiki znali z njo operirati, razumeti, zakaj se je ni treba bati in kje je vseeno treba biti previden).

V sodobnem času fragmentirane realnosti se mnogi počutijo disorientirani in nepovezani; družbena letargija prodira v atmosfero in za seboj pušča gost oblak nad našo kolektivno psihološko sliko. Plavamo v morju informacij, bombardirani smo s podobami in narativi, ki omejujejo našo kapaciteto za iskrivo, pristno medčloveško povezovanje. Smo v dobi digitalnega, v kateri večno pospeševanje informacij in omniprezenca ekranov ustvarjata občutek kolektivne utrujenosti. Posamezniki se soočajo z intenziteto sodobnosti, njenim mrtvilom, učinkom otopelosti.

Živimo v času, v katerem je razlika med resničnostjo in njeno reprezentacijo nejasna, v katerem je realnost zamenjala hiperrealnost, konstruirana realnost, v kateri so meje med avtentičnim in umetnim močno zamegljene. V takšni fragmentirani sferi digitalne dobe, v kateri resničnost postaja izmuzljiva, smo ujeti v večno sedanost, saj je preteklost premešana in ideja o prihodnosti vprašljiva, nervozna, nejasna. Kako se v takšnem kaotičnem svetu povezati z našo humanostjo, čustvovanjem, skupnostjo? Kako preseči votel spektakel in ustvariti pristne

povezave s soljudmi in naravo? Kako dihati v prenasičeni realnosti? Kako v središču nevzdržnega, anksioznega postkapitalističnega kaosa najti momentum za kolektivno akcijo? V mozaiku prepletenih narativov, v katerem se posameznik sooča s poplavo informacij, so meje med človekovo namero in tehnološko posledico nejasne. Noah in Celeste želita preseči temo, svetlobo iščeta v uporih v vedenju in duhu; vesta, da šteje vsaka posajena narcisa, vsak video, ki poziva k uporih človeka proti samoumevnostim, vsak napor, katerega smoter je pravičnost in resnica. Človek je od nekdaj imel kapaciteto za upor, četudi je zakopana globoko v njem, četudi je to upor na najmanjši ravni. Vse šteje.

/ Le ena oseba je dovolj, da se zaneti požar upora. /

Franco Berardi v delu *Breathing: Chaos and Poetry* zapiše, da bodo tisti, ki se borijo proti kaosu, izgubili, saj vojna napaja kaos. Ko kaos pogoltno um (tudi kolektivni, družbeni um), se ga ne smemo bati, ne smemo ga skušati podrediti redu. Takšna prizadevanja ne bodo uspešna, saj je kaos močnejši od reda. Zato se moramo s kaosom spoprijateljiti in v toku njegovega vrtinca poiskati neke vrste nad-red, ki ga kaos sam po sebi prinaša. Včasih v življenju niz dogodkov doseže tako visoko raven kompleksnosti, da bo zgolj majhna motnja v zaporedju imela ogromne, nepredvidljive posledice. O kaosu govorimo ravno takrat, ko takšna nedoločljiva kompleksnost postane vsesplošna. Kaos pomeni družbeno klimo, ki je preveč kompleksna, da bi jo lahko dekodirali s pomočjo obstoječih miselnih orodij, je okolje, ki se sproti poraja preveč naglo, da bi ga naš um zmožal razbrati.

/ Človeški duh se mora boriti proti zevajoči brezizhodnosti. /

Nekje znotraj občutka mračnega malodušja se pojavi majhna iskra upanja! Upor ljudi, upor kot testament neuklonljivemu človeškemu duhu. Razpršeni posamezniki pridejo skupaj, povežejo se in se uprejo silnicam, ki jih skušajo narediti homogene. Ljudje si vzamejo nazaj svojo avtonomijo, tisto, za katero se zdi, da so vse silnice usmerjene v to, da jo bodo zatrlje. Kaos je ob tem pravzaprav znak nujnosti družbene spremembe, treba ga je razumeti kot katalizator, ki omogoča pozitiven napredek.

Noah in Celeste sprejmeta kaos sodobnosti, v katerem živita, in ga skušata uporabiti tako, da bo kataliziral družbeno spremembo. Tudi če jima ne uspe doseči revolucije, jima zagotovo uspe en korak do tja. Vsaka posajena narcisa v svetu, kjer se narcis ne sme gojiti, šteje. Vsaka beseda, ki zaradi pritiska oblasti ne sme biti izrečena, pa je, šteje. Vsaka najmanjša odporniška iskra ima potencial, da preraste v upor, ki nekaj spremeni. Ko se ustvari skupnost, ko upor preraste posameznika, pa lahko kaos resnično preseže kritično točko, v kateri se družbena sprememba udejanja.

/ Noah in Celeste pozoveta k uporih ljudstva na trgu Trafalgar. /

Protagonista svoj upor plačata z življenjem, kot mnogo upornikov pred njima. Verjameta, da njuni življenja resnično štejeta in da imata v svobodi sodobne dobe odgovornost, da svoj obstoj izkoristita za cilje, ki presegajo življenje dveh posameznikov. Tako gresta korak naprej od individualistične družbe ter v smer skupnosti, ki deluje kot kolektiv v smeri družbene spremembe.

/ Človeška zgodovina je zgodovina upora. /

Bostonska čajanka (1773)

Francoska revolucija (1789)

Protesti sufražetk (konec 19. in začetek 20. stoletja)

Civil Rights Movement (petdeseta in šestdeseta leta 20. stoletja)

Protesti na trgu Nebeškega miru v Pekingu (1989)

Arabska pomlad (2010–2012)

Occupy Wall Street (2011)

Protesti *Black Lives Matter* (od 2020 dalje)

Protesti v Hongkongu (2019–2020)

Protesti v Indiji za osamosvojitve od Združenega kraljestva (1915–1947)

Protesti na Poljskem proti komunistični oblasti (1980–1989)

Soweto Uprising (1976)

Stonewall Riots (1969)

Praška pomlad (1968)

Women's Strike for Equality (1970)

Libanonska revolucija (*Cedar Revolution*) (2005)

Žametna revolucija (1989)

Salt March (1930)

March on Washington for Jobs and Freedom (1963)

Iranska revolucija (1978–1979)

Oranžna revolucija (2004)

May Fourth Movement (1919)

Protesti pred padcem berlinskega zidu (1989)

Protinuklearni protesti (1980)

Protest v Gwangjuju (1980)

Umbrella Revolution (2014)

Protesti proti vojni v Vietnamu (šestdeseta in sedemdeseta leta 20. stoletja)

Protesti proti vojni v Iraku (2003)

Protesti proti vojni v Afganistanu (aktivni)

Protesti proti vojni v Siriji (aktivni)

Protesti proti vojni v Koreji (petdeseta leta 20. stoletja)

Protesti proti zalivski vojni (1990–1991)

Diana Kolenc, Jernej Gašperin

Protesti proti falklandski vojni (1982)

Protesti proti vojni v Libanonu (2006)

Protesti proti vojni v Jugoslaviji (devetdeseta leta 20. stoletja)

Protesti proti vojni v Ukrajini (aktivni)

Protesti proti vojni v Palestini (aktivni)

Protesti proti vojni v Čečeniji (konec 20. in začetek 21. stoletja)

Protesti proti vojni v Somaliji (konec 20. in začetek 21. stoletja)

Protesti proti vojni v Libiji (2011)

Protesti proti vojni v Sudanu (aktivni)

Protesti proti vojni v Šrilanki (2009)

Protesti proti vojni v Mjanmaru (2021)

Protesti proti vojni v Jemnu (aktivni)

Protesti proti vojni v Južnem Sudanu (aktivni)

Protesti proti genocidu v Ruandi (1994)

Protesti proti genocidu v Kambodži (sedemdeseta in osemdeseta leta 20. stoletja)

Protesti proti vojni v Kongu (devetdeseta leta 20. stoletja in prvo desetletje 21. stoletja)

Protesti proti vojni v Nikaragvi (osemdeseta leta 20. stoletja)

Protesti proti genocidu v Bosni (devetdeseta leta 20. stoletja)

/ In še in še in še. /

Diana Kolenc, Ajda Smrekar

NIKA KOVAČ

HEJ, NOAH IN CELESTE

Odločila sem se, da tole besedilo napišem neposredno vama.

Pišem vama, čeprav vem, da nista resnična.

Pišem vama, čeprav vem, da sta zgolj še dve izmed podob, ki so v našem svetu ustvarjene umetno – nekatere s pomočjo domišljije, druge z umetno inteligenco, tretje iz razmisleka strokovnjakov za trženje, političnih strategov in komunikatorjev, ki nas želijo prepričati o neki točno določeni podobi realnosti. Pišem vama, čeprav vem, da sta simptomatska podoba alienacije, ki je zarezana v družbeno ureditev, v kateri živimo, in čeprav (ali ravno zato) sta produkt umetniškega ustvarjanja.

Pišem vama, ker vajina zgodba govori o trenutku, v katerem živimo prav zdaj.

Noah in Celeste, čeprav nista resnična, se mi zdi, da sem vaju že spoznala.

Srečala sem vaju v izgubljenem pogledu tistih, ki so bili odrinjeni na rob družbe. Prepoznala v vseh, ki obupano iščejo razlago in smisel v svetu, v katerem živimo. Vajin glas sem že slišala v jeznih vzklikih protestnikov in protestnic. Sta žalosten pogled številnih delavcev in delavk, ki se ponovno zavedo, da jih je razočarala še ena vlada: cene hrane naraščajo, plače pa ostajajo enake.

Čeprav se vama ne zdi, sta v resnici podobna marsikomu. Vsem, ki jih je na cedilu pustil sistem. Vsem, ki težko plačujejo račune. Vsem, ki ne najdejo dela. Vsem, ki delajo, a težko preživijo. Vsem, ki opazijo, da na račun večine nenehno prosperira peščica najbogatejših. Vsem, ki opazijo krivice in neenakosti. Vsem, ki z grozo opazujejo, kako človeštvo uničuje planet. Vsem, ki iščejo varnost in uteho – tudi tistim, ki jo iščejo v teorijah zarote.

Doma bi bila lahko v resnici kjer koli, vajine stiske pa bi ostale enake.

Lahko bi bila iz Slovenije, Italije, Amerike, Avstralije ali Indije. Neoliberalni sistem in družba nadzora sta vseobsegajoča.

Noah in Celeste, čeprav nista resnična, sem vaju že nekje spoznala.

Poznam okoliščine, v katerih sta živela.

Atomiziranost družbe. Osamljenost. Sistem, ki nas sili v nenehno produktivnost. Občutek zmedenosti in prestrašenosti ob začetku epidemije. Jasno nebo, ki se je nad nami razprostiralo, ko so bili odpovedani vsi poleti. Čuden občutek miru ob večernem sprehodu po popolnoma prazni cesti. Lisice, ki so nam kar naenkrat v mestih začele delati družbo. Občutek, da je lahko vse drugače. Čuden mir, ki se je pojavil v družbi, in pomirjenost, ko smo

se v prvih dneh epidemije (tisti, ki smo si to lahko privoščili) začeli zavedati, da bomo nekaj dni lahko preživeli doma. Zdelo se je, da se je v obstoječem sistemu odprla razpoka – razpoka, ki bo omogočila, da bo odslej vse drugače.

Vsi vemo, da je bil občutek lažen. Hitro smo ugotovili, da kriza ne bo spremenila sistema. Že po nekaj tednih je bilo vsem kristalno jasno, da so se razlike med nami dodatno poglobile. Vidna in še ostrejša so postala systemska nasprotja. Številni otroci, ki so bili potisnjeni v šolanje na domu, so iz šolskega procesa preprosto izpadli. Njihovi starši niso imeli denarja za računalnike in internet, stanovanja so bila majhna, nikjer niso imeli prostora za učenje. V nas se je nabirala tesnoba, povečale so se duševne stiske mladostnikov. Samozaposleni delavci in delavke so izgubili prihodke. Navodila oblasti glede delovanja v danem trenutku so se nenehno spreminjala. Za oblastnike so veljala druga pravila kot za ljudi. Bili smo izgubljeni in osamljeni, številni smo izgubljali skupnost. Marsikdo se je v tem trenutku zatekel v teorije zarote.

Poznam tudi jezo na sistem in na odločitve političark in politikov. Občutek krivice in željo, da se nekatere stvari spremenijo. Spomnim se, kako je bilo po epidemiji težko prvič priti v službo in kako nenavadno je bilo, ko smo se lahko ponovno vključili v družbo. Tudi sama sem vzgojena v družbi nadzora, in ker sem na fakulteti študirala sociologijo in brala Foucaulta, vem, da so moji podatki postali tržno blago. Razumem občutek nemoči ob branju novic in vsi vemo, kako grozno je, ko na spletu beremo nasprotujoče si novice o enakem dogodku. Tudi zame je okoljska kriza dejstvo in zavedam se, da smo naš planet najverjetneje skorajda že izgubili.

Noah in Celeste, čeprav nista resnična, vaju v marsičem razujem.

Nekatere stvari, ki vaju bolijo, bolijo tudi mene. Nekatere stvari, ki vaju jezijo, jezijo tudi mene. Razumem vajino jezo in kritiko. Razumem vajino željo po drugačni družbi.

Vseeno pa se mi zdi, da sta se zapletla: sama vase, v svoje misli, vajina skupnost se je reducirala na spletne komentatorje in komentatorke.

Noah, začel si ti. Jezen si bil na sistem in na svet okoli sebe. Prebral si na tisoče in tisoče novic. Prepoznal si stvari, ki te motijo. Postal si prepričan, da je o njih treba spregovoriti. Odločil si se, da boš tudi javno spregovoril. Začel si snemati videoposnetke, v katerih si govoril o aktualnem stanju v družbi, opozarjal na nepravilnosti, ljudem dokazoval, kako so stvari (po tvojem mnenju) povezane. Vzpostavil si številne teorije (zarot), ki si jih vedno znova ponavljal drugim. Naredil pa si še korak dlje. Odločil si se, da boš s sistemom radikalno prekinil tudi v zasebnem življenju. Začelo se je popolnoma nedolžno: s Celeste sta se odločila, da bosta prekinila naročnino na Netflix, pozneje sta se začela na internet povezovati samo s povezavo VPN, vrhunec tvoje paranoje pa je bil, ko si Celeste prepovedal, da bi uporabljala elektronsko varuško za novorojeno hčerko. Odločil si se, da se boš od družbe izoliral. Ko se je Celeste želela dobivati s prijateljicami, si bil nejevoljen. Spodbudil si jo, da je dala odpoved. Celeste se ti je pridružila in prekinila stike s svojo družino. Ostali ste samo še vi. Majhna atomizirana družinska celica z veliko sledilci na družabnih omrežjih.

Noah in Celeste, ustvarila sta si lažno podobo skupnosti, lažno podobo življenja – življenja, ki je delovalo samo na spletu.

Celeste, nekaj časa si se blago upirala. Preizpraševala si Noahove trditve. Oklepala si se službe, ki si jo imela rada in v kateri si uživala. Čas si preživljala s hčerko. Noaha si spodbujala, da se osredotoči na dejstva, da namesto fikcije posname dokumentarni film. Zdelo se ti je pomembno, da raziskuje in predstavlja svet, kakršen dejansko je. Pogosto si ga opozarjala, kako pomembno je, da poleg kritike in jeze predstavi tudi pozitivne rešitve, nakaže, kakšna bi morala biti družba, v kateri bi bilo vredno živeti, ponudi možne alternative.

Celeste, čeprav si bila tiha in pogosto negotova, sama mislim, da so bili tvoji instinkti pravilni.

Vsak družbeni boj potrebuje svojo idejo, alternativo, ki se je lahko oklenemo. Potrebujemo zavezo o boljšem jutri, odgovor na vprašanje: V kakšni družbi si želimo živeti? Potrebujemo možnosti, ki širijo horizonte pravičnejšega sveta – idejo, za katero je vredno delovati. Vsako spreminjanje sveta je namreč tudi praksa, praksa skupnosti.

Veš, Celeste. Ko sem brala zgodbo o vajinem življenju, sem postajala vse bolj tesnobna. Ob branju besedila sem imela pogosto občutek, da me dušita prav vajina izoliranost in samota. Bolelo me je, da se ob vsej jezi in razočaranju nista zatekla v skupnost. Skupnost, ki ni doma na spletu.

Veš, vsaka ideja potrebuje tudi družbeno delovanje. Družbeno delovanje pa je najmočnejše ravno v kolektivu, ki si prizadeva za spremembo na bolje. Vidva tega kolektiva nista imela, imela sta samo namišljene skupnosti, ki so obstajale na spletu. Všečke. Komentarje. Lažne profile in resnične sledilce.

To pa ni dovolj; sistema namreč ne more spremeniti ne posameznik niti družina. Potrebna je tesna in prepletena skupnost, ki se ob pozitivni ideji poveže in deluje. Skupnost, ki skupaj diha, si odpušča napake, raziskuje možnosti in se oklepa dobrega. Tega vidva nista imela. Ostala sta sama in odtujena celo drug od drugega.

Celeste in Noah, vsak od vaju je umrl pod strelom na nežno zimsko noč. Preiskava vajine smrti nikoli ni dobila zaključka, ministrstvo za notranje zadeve jo je ustavilo. Sama ne vem, ali sta si v obupu sodila sama ali so bile teorije zarote resnične in so vama sodili drugi.

Ko sta umrla, so z vama izginili tudi kanček jeze, kanček razočaranja in želja po spremembi.

Postala sta jasen dokaz, da sistem, v katerem živimo, ne deluje. Ne deluje, ker mu ni uspelo ustvariti skupnosti, ki bi razreševala potrebe in stiske posameznika.

Celeste in Noah, za to bi se vama moral opravičiti prav vsak izmed nas.

Boris Kerč, Jernej Gašperin

ANDRAŽ ROŽMAN

LEPOTE IN NEVARNOSTI AKTIVIZMA

Aco Todorović me pokliče po telefonu in reče, da potrebuje 30 Kinder jajčkov. Dogovoriva se, da se dobiva pred Slonom. Vsi vejo, da so Kinder jajčka geslo za ročne bombe. Naslednji dan grem pogledat, ali bodo zgrabili za vabo. Pred Slonom mrgoli policajev in kriminalistov. Tako je jasno tudi, kaj pred Avtonomno tovarno Rog, kjer izbrisani organiziramo svoj boj, dela moder kombi z anteno.

Irfan Beširević, predsednik Civilne iniciative izbrisanih aktivistov

Politično delovanje lahko človeka navda z dobrimi občutki, da dela, kar je prav. Organizira proteste, okrogle mize, razstave in novinarske konference, piše manifeste in pozive odločevalcem, sproža pravne spore, napada krivično zakonodajo in tudi soustvarja skupnost, na primer tako, da sodeluje pri skupnem kuhanju kosila, gledanju filmov, zabavah, piknikih – pri vsem, kar ljudje radi počnemo skupaj. Aktivnosti, s katerimi se ukvarjajo aktivistke_i, se nikoli ne končajo, vedno se najde kaj za postoriti, a vedno se najde tudi čas za druženje s soborci_kami, ki posameznika_co krepijo in dajejo občutek, da oseba ni sama. Za (skupni) boj je pomembno tako delovanje navzven kot navznoter.

Ne le to, pri političnem delovanju se pletejo tesne vezi, včasih vzplamtijo ljubezni in potem mlad ali malo manj mlad par najde skupni smisel v boju za drugačen svet in ljubezen traja (dokler pač traja). Skupni smisel in ljubezni in aktivizmu sta našla tudi junaka *Zanosa* Celeste in Noah, čeprav je bila v njenem primeru najprej ljubezen, šele nato aktivizem. A pustimo podrobnosti; občutek, da sta na poti proti višjemu cilju in da je zato njuno skupno življenje nemara manj sivo, kot bi bilo sicer, ju je vlekel naprej in jima prinesel lepe trenutke.

Verjetno spadata med tiste ljudi, ki so si tudi s pomočjo aktivizma osmislili življenje. To se pogosto zgodi, včasih se kakšnemu človeku pomaga pobrati po težkih izkušnjah in ga usmeri na novo pot. Oziroma kot je nekoč rekla žal pokojna izbrisana aktivistka Mirjana Učakar: »Izbris me je uničil, a sem zaradi izbrisa tudi spoznala številne

čudovite ljudi. Zapustila sem malomeščanski vsakdan pred televizijo in se nehala ukvarjati z nepomembnimi dogodki. Ko smo se začeli boriti, se mi je odprl svet. Skupni boj me drži pokonci in ni me več strah.«

Ja, ko ljudje stopijo skupaj, se strah začne topiti. Tudi to je učinek aktivizma. Najboljši primer je prav izbris. Izbrisani vrsto let niso vedeli, da je ista krivica doletela več ljudi, o svoji stiski niso upali govoriti, saj so se bali, da jih bo slovenska država izgnala. Mirjana je živela v prepričanju, da so stalno bivališče vzeli le njej, potem pa je naključno spoznala Aca Todoroviča, žal pokojnega nekdanjega predsednika društva izbrisanih, in ugotovila, da ni sama.

Takrat se je začel skupni boj. Mirjana ni bila več prestrašena miš, kot se je izrazila sama, ni se več bala vsakega sosesa, da jo bo prijavil policiji, ampak se je začela zavedati svojih pravic in se postavila zase. Začela je početi, kar bi morali ves čas početi vsi mi – širiti svoj politični potencial. Ni pristala na sindrom organizirane nedolžnosti – na mit o absolutni kolektivni nedolžnosti naroda –, ki je bil platforma za največji zločin v zgodovini slovenske države.

Organizirane nedolžnosti, kot jo v knjigi *Zlo nemišljenja* (Mirovni inštitut, 2009) opredeli Vlasta Jalušič, temelji na dvojni dehumanizaciji: tako žrtve kot storilci so oropani potenciala delovanja, pri čemer je bil enim politični potencial nasilno odvzet, drugi pa so se mu na lastno željo odrekli. Ko so v skladu z mislijo Hannah Arendt vsi posamezniki dehumanizirani do točke, ko ne delujejo več, ampak se obnašajo, kot da so zgolj kolesce v (birokratski) mašineriji, postanejo neodgovorna bitja, ki lahko trdijo, da niso storili ničesar narobe, in se počutijo povsem nedolžne. To velja tako za aktivne izvajalce zločina (izbrisa, podnebnih sprememb ...) kot za pasivne opazovalce, ki zavračajo svoj politični potencial ter (so)krivdo za zločine in ne naredijo ničesar. Vsi smo del kolektivne politične odgovornosti in vsi nosimo svoj del individualne krivde. Kot piše Jalušič, so v političnem smislu nedolžni le tisti, ki so povsem brez pravic, pa še to je, z besedami Hannah Arendt, znamenje njihove izgube političnega statusa.

Mirjana je lahko izstopila iz svoje politične nedolžnosti, ko je dobila vsaj nekaj moči in pravic. Teh ji ni podelila država, ampak si jih je priborila sama z delovanjem in vzajemno podporo v aktivistični skupnosti izbrisanih in Avtonomne tovarne Rog. Pot je pokazala tudi drugim, tistim, ki se na politično nedolžnost ne moremo izgovarjati, ampak lahko izbiramo, ali se bomo obnašali kot kolesce v stroju ali ne.

Aktivizem torej sprejema odgovornost, krepi in daje moč, a še zdaleč ni idiličen. Lahko je tudi nevaren, saj prej ali slej predstavlja pesek v sicer dobro naoljenem stroju. Če smo bolj konkretni, aktivizem postane nevaren, ko oseba pride navzkriž s krivičnimi zakoni ali izrazi dvom v kršenje pravičnih in ko jo politično delovanje povsem posrka vase, da ni več zmožna upravljati z drugimi deli svojega življenja. Mirjana, Irfan in Aco so bili soočeni s temi nevarnostmi. Podrobnosti, s katerimi so se morali zaradi svojega političnega delovanja spopadati velika borka in velika borca našega časa, za ta zapis niso bistvena. Pomembnejša je vzporednica s Celeste in Noahom, junakinjo in junakom *Zanosa*.

Tudi onadva nista pristajala na organizirano nedolžnost, ki jo po analogiji razmišljanja lahko brez težav prenesemo s terorja nad izbrisanimi na kakršen koli drug teror – na uničevanje okolja, le da se v tem primeru

Diana Kolenc, Jernej Gašperin

politična odgovornost za pravice določene skupine ljudi v določeni državi razširi na celoten svet in na vsa živa bitja. Celeste in Noah sta se zelo dobro zavedala svoje politične odgovornosti za podnebne spremembe in nenazadnje tudi svojega družbenega položaja, ki ju te odgovornosti v nobenem trenutku ni odvezal, naletela pa sta tudi na podobne stiske kot borci za pravice izbrisanih.

Ni čudno, da sta izgubila vero v demokracijo, ko pa sta živila v »demokraciji«, v kateri je »zakonitost« takšna, da omogoča uničevanje podnebja – ekocid, po drugi strani pa kriminalizira okoljske (in druge) aktiviste. Ni čudno, da govorita o zaroti, ki pa to v resnici ni. Čeprav nam že na začetku drame povejo, da ni nič resnično (na kar namiguje že lažno ime avtorice, saj ni prav verjetno, da bi besedilo napisal alter ego Marcela Duchampa), je v resnici resnično vse: policijsko nasilje, laži politikov, predsednikovo kršenje zakona, prisluškovanje, izgorelost, paranoja, izguba samega sebe, utapljanje v finančnih težavah, vlom, umor ...

Nič od tega ni zarota, ampak je to vse, kar se lahko zgodi aktivistkam in aktivistom, še posebno, če postanejo dovolj nevarni za oblast. Teror vedno vzame toliko, kolikor lahko. Izbrisane je politično socialno, družinsko, zdravstveno in delovno umoril, Celeste in Noahu je vzel življenje, na koncu, ko bo okolje nepovratno uničeno, bo ubil vse nas. A nekateri izbrisani so si povrnili vsaj politično življenje, ker so delovali v skupnosti. Celeste in Noah skupnosti nista imela, vsaj ne v fizični obliki. To pa vsak_a aktivist_ka potrebuje, ker predstavlja ščit pred terorjem in daje podporo tovarišem_icam. Če si del horizontalne skupnosti, je vse lahko drugače. In tudi če ni: lahko si vsaj predstavljamo, da bo drugače.

Žal Celeste in Noah te možnosti nista imela. Čeprav sta imela navijače na spletnih platformah, sta povsem osamljena občutila moč krivičnega sistema, ki ju je strl. Še preden bi lahko ozavestila, kaj se jima dogaja, sta se začela potapljati – čustveno, psihično, finančno, socialno ... Ko z aktivizmom pretiravaš, še posebno, če nimaš jasnega in uresničljivega cilja, je pač veliko možnosti, da te močvirje pogoltne. Še sploh, če nimaš opore v skupnosti.

Kot je jasno iz zgodbe Celeste in Noaha, lahko v skrajni instanci politično delovanje prinese tudi smrtne nevarnosti, a nimamo druge izbire, kot da politično delujemo. Ker sicer pristajamo na organizirano nedolžnost, organizirana nedolžnost pa je orodje za uveljavljanje nacionalizma, rasizma in tudi – ekocida. A ni treba, da za to žrtvujemo svojo osebo.

Ajda Smrekar, Diana Kolenc

Jernej Gašperin, Boris Kerč

PRIMOŽ KRAŠOVEC

FANTAZIJA PREGANJANOSTI

Ali je umetna inteligenca obstajala pred letom 2016? Vprašanje se na prvi pogled zdi bizarno in odgovor je očiten: seveda je, prve ideje o umetni inteligenci so neločljivo zvezane s prvimi idejami o digitalnih, vsenamenskih oziroma univerzalnih računalnikih. Turingova teza, da lahko vsak problem, ki ga zastavimo formalno in nedvoumno, reši stroj, je neposredna inspiracija za prvi val umetne inteligence kot simbolnega procesiranja, ki se začne v petdesetih letih 20. stoletja, medtem ko so neposredna inspiracija za kasnejši drugi val umetne inteligence kot strojnega učenja že zgodnji eksperimenti z nevronskimi mrežami McCullocha in Pittsa v štiridesetih letih.

Če pogledamo natančneje, opazimo, da je, vsaj z vidika kritične teorije, umetna inteligenca pred letom 2016 obstajala *le* do leta 2016; to, da danes vemo, da je umetna inteligenca obstajala pred 2016, je mogoče *le*, če beremo pregledne njene zgodovine, napisane *pred* letom 2016. Po drugi strani se skoraj vsa kritična teorija novih tehnologij (poleg umetne inteligence še algoritmov, velikega podatkovja, strojnega iskanja vzorcev, predvidevanja in napovedovanja, tehnologij nadzora itn.), napisana po letu 2016, začne z letom 2016.¹ Medtem ko tehnološki navdušenci leto 2016 verjetno prej povezujejo z dominacijo umetne inteligence v igri go, je za liberalno in levičarsko imaginacijo leto 2016 leto travme Trumpa in brexita, ki zgodovino tehnologije prelomi na dvoje.

Takoj po izvolitvi Trumpa je kritično teorijo in liberalni javni prostor preplaval sprva filozofski (postresničnost, postfaktičnost) in nekoliko kasneje tehnični sistem konceptov (filtrirni mehurčki, sobe odmeva), ki je umetno inteligenco prekvalificiral v instrument porasta populizma, skrajne desnice, avtoritarnosti in politike sovraštva. Umetna inteligenca kot predmet kritične teorije se je vzpostavila enako nenadno kot koncepti za njeno razumevanje; tudi njena zgodovina, kolikor se sploh še omenja, je reducirana na tisto, za kar je mogoče z nekaj kreativne reinterpretacije pokazati, da neposredno vodi in je *moralo* voditi do današnje politične kataklizme (denimo, kako bi lahko *diskriminacijske* globoke mreže ne diskriminirale in s tem ne reproducirale seksizma in rasizma?). Umetna

---

¹ Gl. Louise Amoore, 2020: *Cloud Ethics*. Durham: Duke University Press, xi.

inteligenca ogroža našo demokracijo in vladavino prava, in vedno je bilo tako. Kritična konceptualna shema, nastala po letu 2016, generira predstavo o umetni inteligenci po svoji podobi in za svoje namene *aka* logika populizma, postresničnosti in diskriminacije je po novem *vpisana* v samo logiko delovanja umetne inteligence.

Kaj to pomeni s prvoosebne perspektive radikalne levice, ki je tudi perspektiva *Zanosa*? Če je osnovna naloga radikalne levice kritika sistema, potem je odločilno, kako je sistem predstavljen oziroma kako je konstruiran njegov mentalni model, ki je nato predmet kritike. Sistem namreč ni dan ali neposredno intelegibilen, temveč je posredovan z načinom svoje konstrukcije. Trenutno umetna inteligenca (neposredno ali preko zastopstva algoritmov, podatkov ali česa podobnega) v levičarski imaginaciji vedno bolj nastopa kot novo ultimativno zlo in s tega mesta počasi izpodriva neoliberalizem (*aka ur-zlo* kapitalizma, proti kateremu se borimo, ne nastopa več toliko s pridevnikom neoliberalni, temveč vse pogosteje kot nadzorovalni, podatkovni, algoritemski ali komputacijski kapitalizem). Takšen premik poudarka ima dva pomembna ideološka učinka.

Prvi je resnost in urgentnost (nove) situacije. Za levičarsko socialno in politično metafiziko je ključna delitev na domeni narave in kulture – tisto, kar je naravno, je fiksno in rigidno, medtem ko je tisto, kar je kulturno, plastično in spremenljivo. Osnova kulturnega boja levice je, da pokaže, da denimo spol in rasa nista naravna (*as in* dedni ali biološki), temveč kulturno konstruirani kategoriji, saj to pomeni, da ju je mogoče tudi dekonstruirati in kulturno ali politično spreminjati. Po drugi strani je umetna inteligenca tehnološka, kar pomeni, da sicer ni naravna, a tudi ne povsem kulturna (zato je tehnološki determinizem na liberalnem *index prohibitorum* drugi, takoj za biološkim) – poleg simbolne razsežnosti, ki je odločilna za spol in raso, ima tudi materialno razsežnost, v kateri so diskriminacija, nadzor in ogrožanje demokracije *hardwired*. Z besedami predsednice Nataše Pirc Musar: »[K]adar avtomat odloči o tvoji pravici, imaš pravico do ugovora in o tem ugovoru mora odločati človek,«² kjer na mestu kulture stoji človek in na mestu tehnologije, ki deluje kot druga narava z elementi fiksnosti in rigidnosti prve, umetna inteligenca. Če je tehnologija podobno trdna kot narava in če so problematične razsežnosti umetne inteligence vpisane vanjo na ravni njene materialnosti, potem je problematika umetne inteligence veliko urgentnejša od standardnih kulturnih bojev na simbolni ravni ter boj proti tehnološko posredovanemu populizmu, rasizmu in seksizmu veliko zahtevnejši od običajnega.

Iz tega sledi drugi ideološki učinek premika poudarka levičarske kritike na umetno inteligenco: imperativ po stopanju skupaj in strnjevanju vrst. Medtem ko radikalna levica v neurgentnih situacijah drži kritično distanco tudi do *mainstream* liberalnih narativov (ki so premalo radikalni, ostajajo na ravni individualnih in kulturnih rešitev in ne obravnavajo sistemskih problemov kapitalizma), se ta distanca v urgentnih situacijah, ko je nevarnost radikalno desničarske prevlade previsoka, ukine. In če umetna inteligenca ne more ne pospeševati in potencirati populizma, rasizma in porasta skrajne desnice, to pomeni, da se radikalna levica uskladi s sredinskim liberalizmom

² Žan Dolajš: Na šoli umetne inteligence v Ljubljani strokovnjaki z Google, Microsofta, Appli, Stanforda ... MMC, RTV SLO, 24.7. 2023.

ter prevzame njegove interpretacijske obrazce in kritične koncepte. Radikalnost na ravni vsebine je s tem utišana (kot v primerih predvolilnih anti-Janša konsenzov), tako da od nje ostane le še eksistenčna drža – za razliko od libov, ki za svoje kritike umetne inteligence prejemajo *book deals*, ugledne nagrade in skoraj neomejeno medijsko pozornost, radikalni levičarji kot zagotovilo lastne radikalnosti (in s tem distance od liberalnega *mainstreama*) lahko uporabijo le lastno socialno, kulturno in medijsko marginalnost. To je tudi nekako situacija *Zanossa*. Čeprav levičarski par v njej ne kritizira umetne inteligence, je nabor tem, o katerih na socialnih omrežjih objavlja Noah, standarden in predvidljiv: zavzemanje za enakost in okolje, kritika pohlepa velikih korporacij in paranoja glede tehnologij nadzora.

Takšna kritika »sistema« je izrazito omejena. Če se vrnemo k primeru umetne inteligence in leta 2016, s katerim smo začeli: pred letom 2016 je bilo leto 2012 in zmagovita ponovna izvolitev Obame za predsednika ZDA. Manj znana oziroma – v tako liberalnih kot radikalno levičarskih kritikah političnih manipulacij, povezanih z umetno inteligenco – po letu 2016 skoraj povsem zamolčana podrobnost teh volitev³ je, da je v njih demokratska stran intenzivno uporabljala umetno inteligenco. Navdušenje in fascinacija, s katerima je ameriška progresivna javnost pospremila tehnološko inovativno zmago svojega favorita,⁴ danes oziroma po letu 2016 delujeta kot *glitch in the matrix*. Nobene tehnološko *hardwired* diskriminacije in rasizma, nobenega porasta populizma, nobene zlorabe osebnih podatkov in vseprisotnih tehnologij nadzora – takšna interpretacija se začne šele po letu 2016⁵ in hkrati v orwelovski maniri skoraj povsem izbrše prejšnjo (»vedno smo bili v vojni z umetno inteligenco«).

Zanos je kronika poskusa upora in kritike, ki mu ne uspe prebiti horizonta kontrolirane simulacije obojega, zato tako dodatni, neposredni nadzor (hladnovojno prisluškovanje in snemanje) Noaha in Celeste (zakaj bi »sistem« dodatno nadzoroval udomačeno in neškodljivo simulacijo kritike?) kot njuno skrivnostno izginotje oziroma poboj na koncu delujeta nerealistično – razen če ju beremo kot fantazijo, fantazijo preganjanosti kot psihično kompenzacijo ob *deep down* slutnji, da »subverzivnost« njune dejavnosti ne ogroža sistema, temveč ga reproducira. Konec je logičen iztek disidentstva kot (le) eksistencialne drža – če kritika ne deluje oziroma zgreši svoj predmet, kot zagotovilo uporništva lahko deluje le marginalnost, obrobnost eksistence, ki kritiko izreka; eksistenčna distanca do *mainstreama*, katerega *talking points* kritika reproducira. Fantazija preganjanosti je stopnjevanje te logike – »sistem« ni več indiferenten, temveč aktivno sovražen in morilski, s čimer se slutnje o neučinkovitosti kritike izničijo na način inverzne fantazije maščevanja. Ne maščujemo se mi sistemu, temveč se sistem maščuje nam in nam s tem, vsaj v domišljiji, potrdi, da smo imeli prav.

³ Pomembna izjema kljub mnogim drugim pomanjkljivostim je delo Shoshane Zuboff *The Age of Surveillance Capitalism* (London: Profile Books, 2019).

⁴ Gl. Sasha Issenberg, 2012: *The Victory Lab*. New York: Crown Publishers.

⁵ Gl. Cathy O'Neill, 2016: *The Weapons of Math Destruction*. New York: Crown Books.

Diana Kolenc, Ajda Smrekar, Jernej Gašperin, Boris Kerč

RROSE SÉLAVY
RUPTURE
 2022

LUCY KIRKWOOD
RAPTURE

2022
 Psychological thriller
 First Slovenian Production
Opening 26th October 2023 on the Main Stage

Translator **VESNA HAUSCHILD**
 Director **JAN KRMELJ**
 Dramaturg **PETRA POGOREVC**
 Set designer **LIN JAPELJ**
 Video designer **DORIAN ŠILEC PETEK**
 Costume designer **BRINA VIDIC**
 Composers **VAL FÜRST** in **PAVEL PANON RAŠČAN**
 Language consultant **MARTIN VRTAČNIK**
 Lighting designer **BOŠTJAN KOS**
 Sound designer **MATIJA ZAJC**
 Assistant to director **LUČKA NEŽA PETERLIN**

Adaptation by creators of the performance.

Stage manager **Borut Jenko**
 Prompters **Neva Mauser Lenarčič** and **Snježana Vrhunc Vurušič**
 Technical director **Janez Koleša**
 Stage foreman **Matej Sinjur**
 Head of technical coordinators **Dimitrij Petek**
 Sound and video masters **Sašo Dragaš** and **Gašper Zidanič**
 Lighting masters **Boštjan Kos** and **Bogdan Pirjevec**
 Hairstylists and make-up artists **Anja Blagonja** and **Sara Dolinar**
 Wardrobe mistresses **Angelina Karimović** and **Urška Picelj**
 Property mistress **Erika Ivanušič**

The set was made under the supervision of master **Vlado Janc** and costumes under the supervision of mistresses **Irena Tomažin** and **Branka Spruk** in the ateliers of Ljubljana City Theatre.

Cast

Lucy Kirkwood **AJDA SMREKAR**Celeste **DIANA KOLENC** as guestNoah **JERNEJ GAŠPERIN**Stage manager **BORIS KERČ**

The author of the text states in the introductory note: the production must not be marketed under her name and actual title. This witty and lucid intervention is only an introduction to the author's procedure of playing with reality; it is an invitation to the rupture that is fundamental to theatre: truth and fiction interact in a constant play with our expectations.

This intervention is not occurring by chance: the story we are telling cost both protagonists their lives; even if we see their death as a conspiracy theory, it is hypothetically possible that the information about their lives and work has been deleted from the web – a process often used by companies and countries. Data about our lives is worth more than oil – and it also drives more digital machines and their profits than the motor vehicles do.

Rose Sélavy is the alter ego of Marcel Duchamp, the founder of conceptual art. The choice of this reference stems from the fascinating association between his insights into the fact that reality is an interplay of contexts and illusions, which we choose to believe in and attribute meaning to, and the processes of the text that generate a kind of performative deepfake. Perhaps, it is in this very act of processing that theatre truly mirrors reality: it is an interplay of our expectations and beliefs, of the taken-for-granted, which the theatrical event inverts. To look at reality as ready-made is a procedure that is crucial to understanding documentary principles – at the same time it is an act of emancipation, since it allows for a radical look at the ideology of the present. Reality is always in the making: it is defined by the choices we make, the way we live and the position in which we are placed.

Jan Krmelj

Pokrovitelj
Mestnega gledališča ljubljanskega

Energija za življenje

SEZONA 2023/2024

www.mgl.si
info@mgl.si
01 4258 222

Gledališki list Mestnega gledališča ljubljanskega
Letnik LXXIV, sezona 2023/2024, številka 5
Izdaja Mestno gledališče ljubljansko
© 2023 Mestno gledališče ljubljansko

Za izdajatelja **Barbara Hieng Samobor**
Urednice **Alenka Klabus Vesel, Eva Mahkovič, Petra Pogorevc, Ira Ratej**
To številko je uredila **Petra Pogorevc**
Lektor **Martin Vrtačnik**
Fotograf **Peter Giodani**
Oblikovalka **Mojca Višner**

Tisk **MatFormat**
Naklada **500 izvodov**
Ljubljana, Slovenija, oktober 2023

Po 13. točki prvega odstavka 42. člena ZDDV-1 davek ni obračunan.

SEZONA 2023/2024

www.mgl.si
info@mgl.si
01 4258 222

DRAMSKO BESEDILO

Lucy Kirkwood

ZANOS

Prevedla Vesna Hauschild

Ljubljana, 2023

Osebe

CELESTE
 NOAH
 LUCY KIRKWOOD
 BRIONY
 PRAVA LUCY KIRKWOOD (LK2)
 VODJA PREDSTAVE
 OSEBA F12
Briony in Vodjo predstave lahko igra ista oseba.

Razlaga znakov

Desna poševnica (/) označuje prekrivanje v govoru. Besede v oklepaju so izgovorjene na glas, vendar so naključne.

Zvezdica (*) pred vrstico označuje simultani govor. Vejica v prazni vrstici označuje kratek premor, ritem/hitrost – spremembo tona (angl. *beat*). Ta je krajši od pavze. Lahko pomeni tudi spremembo paradigme (angl. *shift in thought*) ali energije.

Ločila v dramskem besedilu so postavljena tako, da služijo melodiji drame in ne slovnični konvenciji. Pomišljaji se uporabljajo zmerno in označujejo zelo opazno prekinitev.

Imena in kraje [v oglatih oklepajih] se lahko v prihodnjih produkcijah podnaslovi.

Opombe

- 1) To delo mora biti uprizorjeno na trajnosten način.
- 2) Igro naj se trži pod drugim naslovom/drugo identiteto.
 Na primer:

To nisem jaz. Avtor: Dave Davidson.

Že to, da Ollieju na spletu ukradejo identiteto, je dovolj hudo. Njegovo spletno življenje se sesuje, nedolgo zatem pa je oropan še svojega resničnega življenja. Kdo je oseba, ki v resnici počne in govori vse te grozne stvari? In komu lahko Ollie zaupa, da ga bo videl takšnega, kot je, če ga ves svet doživlja kot pošast? Ali je pravi, resnični Ollie sploh kdaj obstajal?

Izmuzljiv triler, v katerem ni nič tako, kot se zdi, in nihče ni to, kar je. Priporočena starost 12+.

Projicirano:

»Igra, ki jo boste pravkar gledali, se razlikuje od tiste, ki je bila oglaševana. Gledališče se vam za to opravičuje. Razlogi za to bodo razkriti kmalu.

Pravi naslov te igre je:

ZANOS

Zgodba Noaha in Celeste Quilter ostaja sporna. Mnoga vprašanja so še vedno nerazrešena.

Po nedavni potezi ministra za notranje zadeve, da prepreči objavo poročila o smrti Quilterjevih, je skupina za kampanje povabila dramatičarko Lucy Kirkwood, naj se loti dramatizacije njunega odnosa. Med raziskovanjem je naletela na določene zaskrbljujoče dogodke, zato se je za zaščito v tem ranljivem obdobju svojega življenja odločila ustvarjati pod psevdonimom »Dave Davidson«.

Končano delo je pogosto naletelo na cenzuro in se soočalo s pravnimi izzivi, zato se je gledališče odločilo, da bo uprizoritev nastajala prikrito, z namenom ozaveščanja javnosti, in v upanju, da bo, kar se tiče Quilterjevih, pravici zadoščeno.

Mnoge informacije, ki sledijo, so pod embargom, vendar se nam zdi, da je zakonitost tega embarga vprašljiva. Čeprav odločitve za kršenje zakona nismo sprejeli zlahka, upamo, da boste razumeli, zakaj menimo, da mora biti ta zgodba povedana zdaj.«

Projiciran je naslov:

ZACETEK

November 2011. NOAH in CELESTE sedita za mizo v restavraciji. Oba imata 27 let.

CELESTE. No, daj

NOAH. Ne, daj ti

CELESTE. Ja ne, jaz ne bom, če ti ne / boš

NOAH. Bom, ampak daj ti prva

CELESTE. Oh, ja / prav, v redu!

NOAH. Ne res, bom takoj za tabo!

CELESTE. aha in jaz naj ti verjamem ali kaj?

NOAH. Kaj, a mi ne zaupaš?

CELESTE. tipček, pravkar sva se spoznala

NOAH. In?

CELESTE. Lahko da si kompulzivni lažnivec. Lahko da si psihopat. Lahko da kradeš in kolješ kot tisti huliganski navijači / Millwalla

NOAH. Greva oba na tri?

CELESTE. prav.

Ena

dve

tri

NOAH. * Devet.

CELESTE. * Devet pa pol.

NOAH. pa pol.

CELESTE. Ne!

NOAH. Kaj?

CELESTE. Ne mi dajat več iz usmiljenja!

NOAH. Če pa nisem vedel, da so dovoljene polovičke.

CELESTE. Devet?

NOAH. Devet je v redu, devet je super, le kaj je lahko boljše?

CELESTE. Deset.

NOAH. Ja ampak ne moreš dat deset, a ne / da ne

CELESTE. zakaj?

NOAH. izpadeš preveč zagret.

CELESTE. okej, ampak če dava to na stran / a bi mi dal

NOAH. ne, tega že nisem rekel

CELESTE. ampak, a bi?

NOAH. mogoče.

CELESTE. bi, bi.

NOAH. (Se nasmehne, skomigne.) Mogoče

CELESTE. Itak da bi.

Zasmeji se. Tudi ona se zasmeji. Sproščena pavza.

OBA. Še dobro.

NOAH. ja, no

CELESTE. ker

NOAH. Kar velikokrat grem na tole, in

CELESTE. a veš, če sem iskrena / dejstvo je

NOAH. včasih kemije pač / ni

CELESTE. ja, no, večinoma so taki, da jih ne bi / hotel pofukat?

NOAH. ponavadi je vse nekam zategnjeno, a ni?

Čeprav ona je

CELESTE. zabavna, privlačna, prijazna

NOAH. z lepimi očmi. Lepo oblečena. T'ko, zelo kul.

CELESTE. Tatuji, Marmite, plavanje v divjini.

NOAH. Kako se oba bojiva lutk, Weilove bolezni, Alana Partridga

CELESTE. *Downtown Abbey.*

NOAH. ovseno mleko

CELESTE. chem trails.

NOAH. kaj to?

CELESTE. chem trails. A veš, tiste bele sledi, ki jih na nebu puščajo avioni?

NOAH. že, ampak kaj je z njimi?

CELESTE. Oh. Nič, samo kako špricajo kemikalije v atmosfero, da nastanejo umetni oblaki, ki preprečujejo globalno segrevanje, potem pa te kemikalije zastrupijo zemljo in, a veš, folk dobi Alzheimerjevo, in to?

NOAH. A jo res dobijo?

CELESTE. No, *tega ne morem vedeti, a ne*, ampak nekako se mi zdi smiselno?

Pavza. Celeste se zasmeji.

Zdaj si gotovo misliš, da sem zmešana, a ne?

NOAH. Ne, ne jaz / samo

CELESTE. Nisem ena tistih, ki verjame, da se pristanek na Luni v resnici ni nikoli zgodil / pa to

NOAH. Prav.

CELESTE. Pa »11. SEPTEMBER je bil zarota!« to / ni, nisem.

NOAH. Ne, saj vem. Čeprav, v bistvu, je bila, ampak.

CELESTE. Kaj?

NOAH. No, jasno, da ne mislim, da zadaj stoji CIA ali pa, kaj jaz vem, borzni posredniki

CELESTE. Okej. Huh!

NOAH. ha, ja, ampak če pogledaš posnetke, takšne stavbe padajo navpično. Ne zrušijo se tako, kot da se je vanje pravkar zabilo letalo, ampak padajo, kot da gre za načrtovano eksplozijo.

CELESTE. Aha.

NOAH. pa tudi, drugače bi morali verjeti, da čisto malo gorečega reaktivnega goriva zadošča, da se v istem trenutku stopi kar osem stebrov naenkrat, kar je, a veš, mislim, tudi prav, ampak se mi zdi veliko bolj racionalno, da

če že greš gradit najvišjo stavbo na svetu sredi enega najbolj pozidanih otokov na svetu, potem jo boš zasnoval tako, da če jo kaj zadene, pade čim bolj varno, se pravi, navpično. To je seveda šit za ljudi, ki so v stavbi, ampak obenem pa prizanesi, t'ko, na tisoče življenjem. In dobršnemu delu spodnjega Manhattna.

CELESTE. V bistvu je to, kar praviš, kar smiselno.

NOAH. Vem, ja. Želim si samo, da bi nam povedali resnico, a veš?

Pavza. Nasmehne se. Tudi ona se nasmehne.

CELESTE. deliva si njegov krompirček

NOAH. želim si, da ne bi toliko spil, ampak

CELESTE. ja

NOAH. ja

ker v puščavi je 44 stopinj / tudi ponoči, tako da CELESTE. in ker tam dobiš samo / kurkumo in limonin sok

NOAH. miljo stran od kampa, vozilo pred nami gre čez / IED bombo

CELESTE. in sol

NOAH. sivi možgani vsepovsod / po šipi

CELESTE. pa še vina lahko spiješ, kolikor / hočeš

NOAH. premeščen na oddelek za catering / po tem

CELESTE. in tvoj švic smrdi, ampak to zato / ker se izločajo toksini

NOAH. klobasa in pire, / riba s krompirčkom

CELESTE. prikazuje se mi sendvič s slanino, ker so mimo že kake / tri ure

NOAH. jabolčna pita z jajčno kremo

CELESTE. V puščavi bi si želela mrzlo hrano, ne pa vroče

NOAH. ja ampak to je košček doma, a ni? Kari.

CELESTE. Še nikoli v življenju nisem srečala vojaka. Si bil ranjen?

NOAH. ja.

CELESTE. A res?

NOAH. ja.

CELESTE. kje

NOAH. Tiča mi je razneslo.

Pavza.

CELESTE. Oh. Aja.

NOAH. O moj bog, poglej ta tvoj izraz. Hecam se, hec.

CELESTE. a veš, kaj / majgad!

NOAH. Poglej jo zdaj, »račun, prosim!«

CELESTE. Saj nisem, / jaz samo

NOAH. Ne laži!

CELESTE. Saj nisem!

NOAH. ne laži. Prisežem, dragica, čist' si prebledela

CELESTE. Ja ampak samo zato, ker

NOAH. kar priznaj.

CELESTE. samo zato, ker sem res upala, da bo zvečer padel seks.

NOAH. a da si?

Ona se nasmehne. Skomigne.

CELESTE. A veš, da sem to restavracijo preverila na Tripadviserju. Bila je na drugem mestu, izmed 78 restavracij v tem predelu.

On se zasmehi.

NOAH. Pa?

CELESTE. Kaj?

NOAH. Mislim, ni verodostojen, a ne.

CELESTE. Tripadvisor ni verodostojen?

NOAH. Ne.

CELESTE. v kakšnem smislu?

NOAH. Ja v smislu, da pač ni resničen, samo ljudje mislijo, da je. In zato se zdi resničen. Ampak ni.

CELESTE. O-keeeej.

Pavza. On se nasmehne. Ona se zave, da se igra s svojim priborom, preneha.

Če te vprašajo, ali sem se lepo obnašala za mizo, boš rekel, da sem se? Samo zato, ker bo mami to brala / in

NOAH. Uf

CELESTE. ja, grozna je

NOAH. A tako.

CELESTE. ne, drugače jo imam rada in to, krasna / je

NOAH. Mame pač, a ne?

CELESTE. ja, samo lepo obnašanje ji ful pomeni, a veš. Mleko vedno nalije v vrč, a veš, če na mizo postaviš tetrapak, se ji čist' odpelje, tako da, če sem ga kje polomila / mi boš rekel

NOAH. Nič ga nisi polomila

CELESTE. Že, ampak, če sem uporabila napačne vilice / ali

NOAH. Briga me za vse to

CELESTE. Okej, ampak bi te prosila, če tega ne bi omenil?

NOAH. Nikoli ne bi rekel česa / takega.

CELESTE. Že / ampak

NOAH. Čisto nič ni narobe / s tabo

CELESTE. ne, samo / ker

NOAH. Si prav / ljubka

CELESTE. Ker potem bom poslušala v nedogled.

NOAH. Dragica. Prav vseeno mi je, kako držiš nož, in briga me za vrče in mislim, da je tvoja mami celo življenje živela v zmoti, ker te poznam samo eno uro, pa se mi zdiš, v bistvu, no, popolna.

CELESTE. No, prav. Hvala. Hvala ti.

Nerodno ji je. Hihita se v kozarec vina. On se smeji, tudi njemu je nerodno.

In, na katero šolo si hodil?

NOAH. Šolo?

CELESTE. Ja.

Pavza.

NOAH. Osnovno ali srednjo?

CELESTE. Srednjo.

Daljša pavza.

Oprosti, a je to?

NOAH. Ne, je že v redu, samo / malo je

CELESTE. Ni ti treba / odgovorit

NOAH. Ne, v bistvu gre za malo hecno zgodbo.

No, prav.

Torej, ko sem bil okrog trinajst, sem bil precej napreden, a veš? In so me dali v tak, am, poseben razred za take, no, nadarjene otroke, a veš (to je bilo v Berkshiru, ker smo živeli v Berkshiru), in tam je Eton College, kjer –

CELESTE. Kjer sta bila William in Harry?

NOAH. Točno to, in ker je takoj zatem princesa

Diana umrla, je kraljeva družina ugotovila, da so ostali brez nečesa, kar je bilo ful pomembno, in sicer, kako je Di lepo poskrbela, da sta se znala sinova normalno obnašat med običajnimi ljudmi. A veš, ko so šli v Chessington World of Adventure in dejansko čakali v vrsti v Meku, in kako sta bila oblečena v navadne majice brez rokavov in te zadeve, in hoteli so ohranjanj vtis

v javnosti, da sta William in Harry človeka, s katerima se lahko vsak poistoveti, zato da potem, ko bo kraljica umrla, ne bo šlo vse v ... a štekaš? Ampak zdaj Diane ni več, a ne, da bi ju poučila, in Charles je

CELESTE zatrepeta.

Točno to. No, zato so šli naokrog po državi in sestavljali skupino običajnih fantov, ki jih bodo premestili v Eton, da bodo postali Williamovi in Harryjevi prijatelji. In jaz sem bil med temi izbranci. Moja mami je bila navdušena, saj si drugače nikakor ne bi mogla privoščiti, da me pošlje na tako drago šolo, zanjo je bilo to kot zadetek na lotu. Vse, kar smo morali narediti za to neverjetno brezplačno priložnost, je bilo pokazati Williamu in Harryju, kaj pomeni bit normalen.

CELESTE. Aha. Kaj misliš z / normalen?

NOAH. oh, nič takega, igrali smo *Mortal Kombat* ali pa *Civilization 2* in jima naštimali radio na Capital FM, zafrkavali smo se po telefonu ali pa smo ju peljali na Quasar ali pa v center, kjer smo na Covent Gardnu poslušali poulične glasbenike z dvolitrsko steklenico White lightning cidra ali pa smo bluzili po šoping centru, si nabavili šest mini krofov za en funt, potem smo si ogledovali izložbo trgovine JD Sports in ju spraševali, katere superge bi si kupila, če bi si jih lahko privoščila, čeprav sta si itak lahko privoščila katere koli.

CELESTE. A se ti - Ne znam presodit / ali se -

NOAH. Kakor koli, prav užival sem. Učne ure.

Arhitektura. Knjige, še celo zidovi. Zidovi so bili ... to so bili najlepši zidovi, kar sem jih v življenju kdaj videl. Kar nisem mogel verjet, da je res, a veš? Potem pa sem nekega dne vprašal nadzornega učitelja, kako to, da sta William in Harry dobila vso to dodatno pozornost, ker dejansko nista bila prav nič posebnega, prej bi rekel, da sta delovala majčkeno zaostala, pa je odgovoril, da je to zato, ker sta iz kraljeve družine, da sta ključna stebra države in državne varnosti v prihodnosti. Rekel sem, že že, ampak to nič ne pomeni, a ne, da ne, v bistvu, mislim, če pogledamo javno blagajno, bi bilo verjetno

z naše strani bolj koristno, če bi spodbujali, recimo, Williama in Harryja, da bi se »po nesreči« predozirala z Bacardi Breezerji in razredčilom za barve.

CELESTE. To je bil pa kar zloben predlog.

NOAH. Ja. Resda sem imel kar čuden smisel za humor, ampak, inivej, kako uro kasneje so me prosili, naj zapustim program in se vrnem v svojo staro šolo, in zatem so ukinili celoten program, in kadar koli me je kdo povprašal o tem, sem se moral delat, da ni nikoli obstajal, kar je bilo, če sem iskren, za trinajstletnega fanta kar težko; to me je za nekaj časa precej zjebalo, če sem iskren.

CELESTE. Jeba. Žal mi je.

NOAH. Ne, saj v bistvu je t'ko kar katarzično govorit o tem.

Dolga pavza. Potem CELESTE bruhne v krohota.

CELESTE. Ti mene zajejavaš.

Pavza. On se zareži.

NOAH. V bistvu te, ja, kje so zdaj tiste sladice?

CELESTE. Ne vem.

NOAH. Moram it odtočit, zahakljaj natarjarja

CELESTE. Bom. Čudak.

Noah vstane. Med potjo do stranišča jo mimogrede požgečka po vratu, ona se zahihita. Celeste vzame v roke telefon. Napiše sporočilo. Ga pospravi. Nekaj časa se trudi, da bi s pogledom ujela natarjarja.

Oprostite, naročila sva - jap, ne, je - že v redu - hvala.

Zazvoni ji telefon. Oglasi se.

Ja, ampak samo par sekund, je šel na vece.

Ej, ful je hud. T'ko, a veš, res hud.

Vem, ja.

Ja, samo je en čudak.

Kako to misliš, »moj tip«?

Jaz nisem čudna.

Drugačna je samo druga beseda za čudno,

Rukshanah.

Noah se vrača s stranišča.

Bejb, moram nehat.

Prekine zvezo. On sede. Spogledata se.

A si za to, da bi šla do tebe?

Pavza.

Majgad, a sem na prekletem *X faktorju*, ja ali ne?

NOAH. Ja. Ja.

CELESTE. Ja?

NOAH. Ja.

CELESTE. Prav. A potem rečeva za račun?

NOAH. ni nama treba. Časopis časti.

CELESTE. ne, po mojem morava plačat pa jim
potem pokazat račun.

NOAH. kaj pa, če ne bi?

CELESTE. Kaj?

NOAH. Kaj, če mi daš roko, jaz pa štejem do deset,
in ko pridem do deset, se poženeva ven?

CELESTE. Ja, samo potem mi bo bed, ker natakara
ne bo dobil napitnine.

NOAH. Eh, itak je bil za en drek. Že odkar sva
vstopila, naju zaničuje. Kako je zavil z očmi,
ko je slišal, kako si naglasila »chipotle«. Zaradi
takih, kot je on, nadzor nad priseljivanjem
v bistvu sploh ni slaba ideja. No?

CELESTE. A ti pa tako naglasiš, »chipotle«?

Ponudi ji roko, čaka, da jo bo sprejela.

NOAH. Ena.

Dve.

Tri.

Štiri.

Pet.

Šest.

Sedem.

Osem.

Devet.

Des-

Prime ga za roko. Nenadna zatemnitev.

00000000000000000000000000000000000000

00000000000000000000000000000000000000

LUCY KIRKWOOD. Ko sem začela raziskovati prvo
srečanje med Noahom Quilterjem in Celeste
Greer, novembra 2011 na zmenku na slepo, ki
ga je organiziral dnevni časopis, se je zgodilo

nekaj čudnega. Uspelo mi je izsledit natakarja,
ki jima je stregel tisto noč.

*Na projekciji se pokaže fotografija Dominika
Černýja.*

Ime mu je Dominik Černý, vmes so ga že
deportirali nazaj na Slovaško, in ko sva
govorila preko šifriranega videoklica, me je
presenetilo, kako je trmasto vztrajal pri svojem
glede določene zadeve: po njegovem je par
tisto noč dejansko v celoti plačal račun –
namenila naj bi mu celo precej velikodušno
napitnino. In baje se jima ni prav nič mudilo;
Celeste je prevzela plašč in ga pregledala,
Noah pa je šel še enkrat na hitro odtočit, pri
čemur je – kot sklepa Dominik – ugotovil, da
v toaletnih prostorih ni avtomatov s kondomi.
To potrjujejo tudi CCTV posnetki, do katerih
mi je dostop prijazno omogočil Dominikov
stric, lastnik restavracije.

Kljub temu sta onadva zgodbo o tem, kako sta
na prvem zmenku zbežala iz restavracije, ne
da bi plačala, kar naprej ponavljala prijateljem
in sorodnikom, in to tako prepričljivo, da sta
ji – dejstvom navkljub – nenazadnje še sama
začela verjeti.

Moje ime je Lucy Kirkwood, ne, pravzaprav
igram Lucy Kirkwood, ki je sprva mislila, da je
dovolj pogumna, potem pa se je kasneje,
v bistvu, tik pred zdajci, odločila, da to – glede
na njeno stanje – ni najboljša ideja.

*Projekcija odlomka iz časopisnega intervjuja
po zmenku.*

V povratnih informacijah, ki sta jih Noah in
Celeste delila s časopisom naslednjega dne,
sta drug drugega ocenila z deset. Oba sta
rekla, da bi drugega z veseljem predstavila
prijateljem, in ko so ju vprašali, ali je prišlo
do poljuba, sta postala tako skrivnostna in
sramežljiva, da je bilo mogoče sklepati, da sta
počela še kaj več. Prizor, ki ste mu bili pravkar
priča, je bil rekonstruiran iz časopisnega
arhiva, intervjujev s prijateljki in prepisa CCTV
posnetkov, ki ga je pripravil strokovnjak za
branje z ustnic.

Za vpogled v njuno zvezo, ki se je začela
tistega večera, so v prvi vrsti zaslužni tako

imenovani Quilterjevi posnetki – k njim se bomo kmalu vrnili – pa tudi Quilterjeva sama sta sproducirala kar veliko dokumentacije. Zasluge za to pripadajo Noahu, ki je bil navdušen nad snemanjem filmčkov, in – če smo odkriti –, do neke mere tudi splošnemu milenijskemu narcisizmu. Bom kar odkrita z vami: nekatere zgodnejše scene, ki jih tu prikazujemo, so v resnici sestavljene iz različnih dni, nisem pa spremenila niti ene besede, ki sta jo izrekla.

00000000000000000000000000000000000000
 00000000000000000000000000000000000000
November 2011. NOAH in CELESTE ležita v postelji v njegovem stanovanju.

CELESTE. in morali so me operirati in potem ni bilo več isto.

NOAH. Ne prenesem misli na to, da so te dali pod nož.

CELESTE. Malo je postrani, ampak v bistvu mi je to všeč, ker včasih pomislim, da skoraj vse ljudi sovražim, potem jo pa pogledam in se spomnim, da sem dejansko dovolj zaupala drugemu človeškemu bitju, da (sem mu dovoljila, da) je zarezal vame.

NOAH. kaj pa so naredili?

CELESTE. am, šlo je za operacijo na pljučih, v bistvu so jih vzeli ven in jih dali potem spet nazaj noter.

NOAH. okej, ampak zakaj bi operacija na pljučih vplivala / na

CELESTE. No, saj to hočem reč, sploh ni razloga za to, ni, a veš, eno z drugim nima zveze, ampak vseeno je bilo potem drugače.

NOAH. kako drugače?

CELESTE. am, manj intenzivno, bi rekla. Še vedno mi pride, a ne, samo ni / tako

NOAH. štekam, ampak v bistvu ni nobene fizične povezave –

CELESTE. Saj vem. / Štekam.

NOAH. To je (samo) v tvoji glavi.

CELESTE. Ne, kar hočem reč, je, da ni resnično, ampak vseeno drži.

NOAH. Samo zato, ker je to plod tvoje domišljije, še ne pomeni, da ni resnično.

CELESTE. Dobro, dobro, Willy Wonka. Pravzaprav, a bi lahko nehala govorit o tem, ker –

(Pokaže.) super, tole, kar si naredil z zidom; da je v različnih barvah. Jaz ne bi imela nikoli toliko poguma, da

On gre pod odejo.

Oh

Začne jo oralno zadovoljevati.

Nekaj časa traja.

Njen telefon zavibrira. Iztegne roko in ga obrne.

Njeno telo preplavi krč.

Oder se počasi polni s svetlobo.

Dokler ne postane empirejski.

00000000000000000000000000000000000000
 00000000000000000000000000000000000000

LUCY KIRKWOOD. Posnetki so prišli v javnost

preko zloglasne objave na Redditu nekaj dni po njuni smrti. Objavila jih je oseba pod uporabniškim imenom »watchwithmother89«, ki je do danes ostala anonimna. Razkrito je bilo, da so par nadzorovali od samega začetka njune zveze, sprva prek njegovega telefona in pametnega zvočnika, ki sta ga kupila leta 2012 – tistega leta sta začela živeti skupaj.

Nadzoroval pa ju je – prav bizarno – tudi njun sosed, ki jima je sledil, ko sta se iz Newhama v vzhodnem Londonu preselila v močvirnati Essex, najverjetneje zaradi nižje najemnine.

Noah je bil v tistem času brez službe, je pa Celeste delala kot medicinska sestra na geriatričnem oddelku, in – mimogrede – to službo je oboževala. Odvisna sta bila od njene plače NHS-ja.

Par se je preselil na 45 Briarwood Drive samo nekaj dni pred sosedom, ki se je naselil na številki 43. Skoraj zagotovo je ta sosed tip, ki ga je policija poimenovala F12.

Prikaže se projekcija fotografije OSEBE F12.

Snemalne naprave so kasneje našli v skoraj vseh kotičkih njune enonadstropne hiše (na tem mestu spoštujem Celestino odločitev, da hiški nikoli ni rekla bungalov). Policija trdi, da je oseba F12 Quilterjevima prisluškovala, ker je trpela za duševnimi motnjami, ki so vzbudile obsesivno radovednost, usmerjeno predvsem

v Celeste, in to je vsekakor prepričljiva razlaga. Kakor koli že, brez posnetkov ne bi vedeli niti pol toliko o tem, kaj se je dogajalo v njenem domu v zadnjih letih, ko je vse postajalo vedno bolj čudno.

Prikaže se projekcija podobe običajnega bungalova v Essexu.

Kar gledate, je skrbno zmontirana, dramtizirana različica teh posnetkov, ki že sami po sebi niso bili celoviti. Na tej točki vas moram prositi, da mi verjamete, da je bilo gradivo filtrirano brez kakršne koli agende, hotela sem vam samo prihraniti deseturne razprave o tem, kdo je na vrsti za recikliranje in ali bi Celeste lahko ostala budna, če bi se zopet spravila gledat *Inception*.

Identiteta osebe F12 ni bila nikoli javno razkrita, na Redditu pa se je razvila cela diskusija o tem, ali gre za moškega, ki je bil nazadnje viden na tej fotografiji – *Prikaže se projekcija fotografije, zamegljen posnetek istega človeka, narejen s telefonsko kamero.*

– posneta je bila januarja 2022 na postaji Goathland – še ena malce nenavadna podrobnost: ta postaja vam je morda znana kot postaja Hogwarts express iz filmov o Harryju Potterju, Bunkeljni pa jo poznajo tudi kot vstopno točko v najbolj mračen, najbolj negostoljuben predel Yorkshirskega močvirja. Prepričanja na forumih so v glavnem naslednja:

- delal je za državo, in to počne še naprej, pod zaščiteno identiteto,
- znebili so se ga, saj ni bil več uporaben, ali
- ko je ugotovil, v kakšno grozoto je bil vpleten, se je ubil,
- bil je zgolj en pofukan čudak.

00
 00
Julij 2012. CELESTE in NOAH sestavljata zapakiran kos pohištva. V ozadju se na televiziji predvajajo londonske olimpijske igre 2012.

CELESTE. eni iz tega plemena, t'ko, po več mesecev ne jejo

NOAH. Aha. A gre A z a ali A z B?

CELESTE. Oni – uf, A z a – pijejo vodo, ampak to je vse.

NOAH. Od česa pa potem živijo?

CELESTE. Od zraka in meditacije in tistih, no, hranil, ki se jih lahko absorbira skozi kožo.

NOAH. Aha. A mi podaš imbus ključ.

Poda mu ključ. On zategne spoj.

CELESTE. A veš, da je na Novi Zelandiji en tip, ki si je z jogo pozdravil HIV.

NOAH. Lubi?

CELESTE. Ja?

NOAH. sej veš, da je to bulšit, a ne?

CELESTE. a je res?

NOAH. ja.

Ona se zamisli.

CELESTE. ampak, ne –

NOAH. HIV je virusna okužba.

CELESTE. Ja, to vem.

NOAH. ne moreš je pozdravit, če izvajaš strešico.

CELESTE. ne, kar hočem / reč, je

NOAH. Lubi, sestra si.

Pavza.

CELESTE. Šit, sam' res.

,

Sam' res. Budala!

NOAH. Si v redu?

CELESTE. Omajgad, ja! Ja, samo ... Bed mi je za tega tipa. T'ko, zazdelo se mi je, da mora bit grozno, ko dobiš tako diagnozo, čeprav je zdravljenje v teh časih res dobro, a veš, samo zares sem si zaželela, da bi bilo to res, če veš, kaj mislim.

On strmi vanjo.

Kaj je?

NOAH. Ljubim te, veš.

Ona se živčno zahihita. Prvič je nekdo od njiju izrekel te besede.

CELESTE. A da me?

NOAH. Ja. Res si dobra oseba.

Pavza.

CELESTE. Tudi jaz te ljubim.

NOAH. Prid' k men'.

Gre k njemu. Objame jo in močno stisne.

CELESTE. Čisto vsaka zobna ščetka, ki je bila kdaj izdelana, še vedno obstaja, nekje.

NOAH. Kaj?

CELESTE. Oprosti, samo – To sem danes prebrala,
pa me je ful napsihiralo.
Poljubi jo na glavo.

000
000
*V postelji gledata Inception, njena glava na njegovi
rami.*
NOAH. lubi.

,
lubi, pa ne, da si zaspala?
Ja, čisto zares je zaspala.
(Tišje.) ne me jebat

000
000
LUCY KIRKWOOD. Povabilo k temu projektu sem

sprva odklonila. Sem čistokrvna feministka,
ki je delala z ženskami v zaporih in z žrtvami
trgovine z ženskami. Precej nazorno in
zagrizeno sem pisala o pornografiji in
patriarhatu in menstruaciji in menopavzi,
poveličevanje gospodovalnega moškega
narcisa me še zdaleč ni zanimalo.
Potem pa sem govorila z Rukshanah Thomas,
Celestino dolgoletno prijateljico, ki je odločno
zanikala, da bi bil Noah človek, ki grozi in
nadzoruje. Prvzaprav je rekla, da je bil Noah,
kot ga je poznala ona, zelo pozoren in ljubeč
in da se ji je zdel, citiram: »Tisočkrat bolj
normalen od vseh kretenov, s katerimi je bila
prej. Da niti ne omenjam Marka Dorringtona.
Resno, ta tip ne bi smel bit babičar.«
Prvzaprav sem govorila z mnogimi ljudmi in
najslabša stvar, ki jo je imel kdo povedati
o njem, je vezana na to, da je spoznal Celeste.
Citiram: »Prasec je imel res srečo, in tega se
je tudi zavedal. Vsaka čast.« In v prvih letih je
Noah tisti, ki spremeni svoje vedenje. On je
tisti, ki se neha videvati s prijatelji. Neha kaditi
travo. Začne vrtnariti, gojiti buče, jagodičevje.
Za pest velike paradižnike.
Toda tudi tisti prvi meseci sreče v novem
domu niso bili povsem brezskrbni. Noah
začne prejemati klice s skritih števil, sprva
sklepa, da so njegovo številko prodali

teleprodajalcem, a nikoli nihče ne spregovori,
kar ga začne vznemirjati. Življenje v bližini
podeželja poveča njuno skupno zaskrbljenost
glede okolja; približno v tem času postane
Celeste obsedena s ponovno uporabo in
recikliranjem – kar nekaj časa je trajalo, da
sem ugotovila, kaj je ta nenavaden hrup, ki ju
je preglasil na posnetkih. Izpirla je konzerve.
In seveda sta doživela tudi tisti običajni skok
nazaj v realnost, ki ga doživi vsak par, ki na
novo zaživi skupaj; ko se medeni tedni končajo
in ne živi več samo od seksa in kosmičev,
ampak moraš načeti debato o tem, kdo bo
plačal položnice in zakaj smetnjak tako smrdi.

000
000

*Oktober 2012. CELESTE v plastičnih rokavicah
z gobo pomiva smetnjak. NOAH bere. Na sebi ima
nogometno majico. CELESTE se spači od gnusa.*
CELESTE. To je ogabno.

NOAH. Vem, ja.

CELESTE. Midva sva ogabna. Če bi bil to nek tuj
smetnjak in bi ga videla, bi si mislila »pa ti
ljudje so eni nagravžni prašiči«.

NOAH. ja, prav nagravžno smrdi, ne?

CELESTE z gnusom zamrmra, se strese in spači.

CELESTE. Na dnu je sok. Dejanski sok.

Pavza. Čisti naprej.

NOAH. Saj to gobo boš potem vrgla stran, a ne?
Ona strmi vanj.

CELESTE. Mah kje, sprala jo bom in jo dala nazaj
na korito, da bo za pomivanje posode.

NOAH. Gor je polno plesni, plesni se ne da ubit, /
da ne bi, samo povem

CELESTE. Omajgad. Omajgad.

NOAH. Kaj? Pač je nehigiensko.

CELESTE. Lahko je sedet in me gledat, kako
pucam sok iz smetnjaka in kritizirat moje
metode, itak, da bom to ogabno gobo
zabrisala stran, zakaj sploh / sprašuješ

NOAH. Pozabi.

CELESTE. Res, zakaj bi sploh

NOAH. Kaj pa vem.

CELESTE. no, kaj potem?

NOAH. pač

CELESTE. no, kaj?

NOAH. Pri tapametnih pa ravno nisi, a ne?

Pavza. Ona strmi vanj.

CELESTE. kaj si mi ravnokar pribil?

NOAH. kaj?

CELESTE. resno, kaj si mi rekel?!

NOAH. Jaz?

CELESTE. ti, ja

NOAH. nič nisem rekel

CELESTE. Dobro.

Vrne se k čiščenju smetnjaka.

NOAH. Pička glupa.

Obrne se in ga pogleda.

Pavza.

Nekaj časa se gledata.

Nato istočasno padeta v krohot.

Smejita se in smejita in smejita.

000

000

LUCY KIRKWOOD. Celeste v teh zgodnjih letih dela kot zmešana, saj hoče napredovati v višjo medicinsko sestro. Noah večino časa preživi doma; navidezno išče službo, v resnici pa ure in ure zabije ob prebiranju *Guardiana* in *Daily maila* na spletu. Obenem pogosto deli objave na različnih forumih; večinoma komentira tematiko podnebnih sprememb, davka na dohodek in se oglašča na Mumsnetu v razpravah v razdelku »Ali sem nerazumen«. Večkrat ga obtožijo, da provocira in žali, ampak ob branju njegovih komentarjev – in teh je ogromno – bi rekla, da si je samo neuspešno prizadeval najti somišljenike. Njegovi pogledi se ne skladajo z nobeno posamezno subkulturo – razočaran je nad demokracijo, kakršno izvajajo v Westminsteru in Washingtonu, obenem pa zgrožen nad rasizmom in mizoginijo alternativne desnice. Zavzema se za okolje in enakost, obenem pa ga jezi levičarska obsedenost s politiko identitete in preobilje belk srednjega razreda, ki pametujejo na Twitterju.

Zdi se, da je povsem sam sredi utesnjene srebrne cone v središču Vennovega diagrama, kjer se krog razbesnelih desničarjev prekriva

s krogom neodobravajočih presranih levičarjev. Ampak izkaže se, da v svojih pogledih vendarle ni tako zelo osamljen, kajti poleti 2014 začne snemati filmčke in si v nekaj tednih nabere več kot tisoč sledilcev.

000

000

September 2014. NOAH snema filmček s telefonom.

NOAH. No, ta teden bom govoril o nečem, kar ste verjetno že videli, torej, tiskovnega predstavnika enega največjih podjetij za fosilna goriva na svetu so dobili na kameri, ko je – (*Se zasmeye.*) govoril resnico, v stošu, rekel je pa tole:

»Ali smo se agresivno borili proti nekaterim vejam znanosti? Da. Ali smo se pridružili nekaterim od teh skupin v senci, da bi delovali proti določenim zgodnjim prizadevanjem? Da. Vendar smo *skrbeli za naše naložbe, skrbeli smo za naše delničarje. In v tem ni nič nezakonitega.*«

Evo, glavna stvar, »v tem ni nič zakonitega«, seveda, razlog za to, da ni nič nezakonitega, pa se skriva v tem, da je podjetje porabilo milijone dolarjev, da je lahko sodelovalo pri pripravi teh zakonov. In zakaj ta tip misli, da lahko to reče? Ker ima prav! To podjetje nima nobene odgovornosti do planeta. Odgovornost ima do profita, in to tako pač je, v redu, ampak če bi bilo to podjetje oseba, bi rekli, da je psihopat. Rekli bi, da je kriminallec, ker bodo ljudje zaradi tega umirali, in že umirajo, zaradi globalnega segrevanja – okej, samo reveži, ampak vseeno, mislim, a ni to malo mimo? In konec koncev, a ne: življenje na tem planetu *bo* izumrlo, ker je v Združenem kraljestvu proti zakonu, če spiješ dva pira in se spraviš na kolo, ekocid pa ni nezakonit. Še enkrat bom ponovil, *zavestno uničenje življenja na tem planetu ni zločin.*

Ampak v bistvu je zločin, ker, resno mislim, če ste lastnik hiše v Bangladešu, v Lagosu, v Miamiu, na Haitiju, v Manili, v Lowestoftu, potem vas bodo ti tipi oropali, a veste? Vse vam bodo pobrali! Tako da: to je zločin, in

na Amazon Echo in celo tisto za pametno televizijo. Toda to za Noaha še ni bilo dovolj; težil je k temu, da se njuno gospodinjstvo v celoti izključi iz vseh omrežij, čemur se je Celeste kar nekaj časa ostro upirala. Potem pa je kakšnih devet mesecev pozneje, ko je bila sama doma, prišlo do nekega čudnega pripetljaja in, no, takole je bilo:

000
000
April 2015. Celeste je sama, sadi sadike bazilike in posluša podcast Serial.

GLAS. Halo?

Dvigne pogled. Glas prihaja iz zvočnika njenega pametnega hišnega zvonca.

CELESTE. Ja?

GLAS. Halo?

CELESTE. Ja?

Pavza.

GLAS. Halo?

CELESTE ustavi predvajanje podcasta, ogorčeno zapiha in odide do vrat. Odpre jih. Nikogar ni tam.

CELESTE. Halo?

Pokuka ven. Zapre vrata. Se vrne k sajenju sadik. Pavza.

GLAS. Je to Celeste?

Spet ustavi podcast.

CELESTE. Kdo je?

GLAS. Zunaj te čakam.

CELESTE. Kdo si ti?!

GLAS. Ni važno, pridi ven.

CELESTE. Če ne poveš, kdo si, ne bom prišla.

GLAS. Če ne prideš ven, ti bom ukradel avto.

CELESTE. A ja? In, kakšne barve je?

GLAS. Bele.

Pavza. To je res. CELESTE je prestrašena, hitro natipka sporočilo. kaj počneš?

CELESTE. Samo možu sem naročila, naj pride iz banje, srček! Nekdo je pred vrati!

GLAS. Ni ga v banji, Celeste. Šel je na enega od tistih svojih sprehodov, a ne? Lahko vidim tvojo hčerko?

CELESTE. Kaj?

GLAS. Lahko vidim tvojo hčerko?

CELESTE. Nimam je.

GLAS. Jo lahko vidim?

CELESTE. Nimam hčerke!

GLAS se zasmeji.

Ha ha, ja, ful smešno, ne bom prišla ven, policijo bom poklicala, zdaj pa spizdi.

GLAS. Povej Noahu, da mi je všeč njegov modri plašč.

CELESTE izpulji zvočnik iz stene.

000
000
LUCY KIRKWOOD. No, kasneje se izkaže, da so

podjetju Ding Dong dva tedna pred tem vdrli v sistem. Izgubili so kup podatkov, vključno z gesli, kar je tistemu neznanču omogočilo, da je vdrl v kamero in zvočnik. Toda, par je bil bolj prestrašen, ko je odkril, da je vse podatke, ki jih je zbral zvonec, samodejno pobirala tudi aplikacija, imenovana Net Curtain, do katere je lahko nato dostopala policija. To je sicer precej normalno in vas morda ne bi motilo, Noahu in Celeste pa to ni po volji. Naprave se še isti dan znebita, Noah pa napelje internet prek navideznega zasebnega omrežja.

Noah zadnji dve leti opravlja priložnostna dela in je plačan na roko, zato je denar precej pereča tema. Naposled vendarle vnovči znanje, ki ga je pridobil v vojski, in odpre s. p. kot električar. Kot kaže, je zelo trdo delal, saj ima po enem samem mesecu skoraj štirideset odličnih ocen na Checktradu – toda doma daje vtis, kot da se rahlo dolgočasi, nadležni klici se še kar vrstijo in zdi se, da je Celeste vse bolj zaskrbljena zanj.

Toda navzven Quilterjeva delujeta kot vsak normalen srečen parček. Držita se bolj zase in živita po ustaljeni rutini, z izjemo medenih tednov v Dorsetu – odločitev, da ostaneta v Združenem kraljestvu, gre pripisati varčevanju za hišo in zavezi, da ne bosta več potovala z letalom.

000
000

Avgust 2015. CELESTE vstopi s košem za umazano perilo. V ozadju se sliši prho. NOAHOV telefon začne zvoniti. Pogleda ga. Neznana številka.

Obotavlja se. Odloži umazano perilo in se oglasi. CELESTE. Kdor koli že kliče, dajte mu mir, a je jasno?!

Dajte mu mir.

Prekine zvezo. Odloži telefon. Popravi njegov položaj. Zapusti sobo.

00000000000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000
LUCY KIRKWOOD. In res ga pustijo pri miru.

Dolgo, dolgo časa.

Projiciran je nov naslov:

ZAKONSKO ŽIVLJENJE

00000000000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000
Oktober 2015. NOAH si sleče nogometno majico in jo skuša raztrgati.

CELESTE. Saj to je tako, kot če bi šel nekdo delat v drugo pisarno, a ni?

NOAH. Ne!

CELESTE. Kako da ne?

NOAH. Ker je naš! Ker smo ga mi vzgojili! Ker smo ga imeli radi! Ker še nismo dosegli vsega, kar je treba!

CELESTE. A, to se gre spet za tisto ligo?

NOAH. Zame ne obstaja več.

CELESTE. To je pa res trapasto.

NOAH. MOJA DUŠA UMIRA.

CELESTE. Zabriši jo stran.

On v agoniji zatuli.

Resno, zabriši jo v smeti. Ne rabiš je. Poln si energije, a sploh veš, kako zoprno je gledat, da jo zapravljaš za stvari, na katere nimaš niti najmanjšega vpliva? Predstavljal si, kaj vse bi lahko naredil, če bi se je enostavno znebil?

NOAH. Kaj, na primer?

CELESTE. Kaj pa vem. Dvigni rit. Naredi nek načrt.

Kaj napiši. Kar koli.

On neodobrava joče zacmoka. Ona ponovi za njim.

Kaj pa je? / No?

Ona še enkrat neodobrava joče zacmoka.

NOAH. Ne morem pisat. Nimam talenta / za to CELESTE. Talenta? Kakšnega talenta?

NOAH. Talenta za pisanje!

CELESTE. Daj, ne nakladaj. A veš kaj, ne da se mi več poslušat te tvoje negativnosti, dolgočasna je! In na živce mi gre. Ker verjamem vate. In ker se mi zdi, da tudi ti verjameš vase, in, a veš, tole, kar govori iz tebe, sta samo strah in lenoba, pa se nisem poročila z enim bojzljivim lenuhom, a ne, da ne? Resno mislim, pizda, bolje zate, da se nisem.

Ona odide v spalnico. On zavpije za njo.

NOAH. Vem, kaj delaš.

CELESTE. (*Off.*) Kaj pa delam?

NOAH. Misliš, da si Michelle Pfeiffer / in da bom jaz

CELESTE. (*Off.*) Kdaj sem pa / to rekla?

NOAH. da bom zdaj ves navdahnjen in, uno, kao, o, vau, gospodična, *kaj takega* pa prvič slišim! / Očitno se sanje LAHKO uresničijo!

CELESTE. (*Off.*) Ni mi jasno, kaj sploh / govoriš, kdo je Michelle Pfeiffer?

NOAH. Kako to misliš, kdo je Michelle Pfeiffer?

Ona je ... Michelle Pfeiffer.

CELESTE se vrne z lakom za nohte in sede na kavč.

CELESTE. Sliši se kot neko izmišljeno ime.

NOAH. Michelle Pfeiffer! Michelle Pfeiffer! Ne se delat, da ne veš, kdo je Michelle Pfeiffer!

CELESTE zazeha in si začne lakirati nohte na nogah.

Ne - Vem, kaj se greš. Ne bo ti uspelo.

CELESTE. V redu. Prav.

NOAH. Kaj?

CELESTE. Rekla sem prav.

Pavza.

NOAH. Catwoman!

00000000000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000
November 2015. CELESTE v postelji bere scenarij.

NOAH vstopi v dvema skodelicama čaja. Nervozno jo opazuje. Ona konča z branjem.

CELESTE. Lubi, super je.

Občudujoče gleda scenarij.

Mislim, kdo bi si mislil, da imaš tako dobre ideje

petdeset statistikov iz krajevne amaterske dramske skupine, da na ledeno mrzlo nedeljo v februarju šest ur korakajo po slanih močvirjih mesteca Leigh-on-Sea. Takrat ima v ekipi tudi že asistenta režije, Chrisa Challisa, kolega iz vojske, ki ju družiti navdušenje nad filmi Oliverja Stona.

Mimogrede, ves ta čas se s Celeste še vedno trudita zanositi. Po enem letu, novembra 2016, Celeste v Chelmsfordu obišče maserja, ki je strokovnjak za plodnost, in ta ji naroči, naj si vsak večer za pol ure na trebuh položi vročo krpico, namočeno v ricinusovo olje. Zdi se, da je bila glede tega zelo dosledna. Na fotografijah s kraja zločina, posnetih leta kasneje, je na preprogi v spalnici dejansko opaziti madeže ricinusovega olja.

00
 00
November 2016. Celeste je oblečena v plašč, pod katerim nosi uniformo medicinske sestre, ravnokar je prišla domov. Razburjena je. Iz posode Tupperware vzame krpico, namočeno v ricinusovo olje, on pa ji medtem natoči kozarec vina.

CELESTE. ... in rekli so, da so ene kartoteke pacientov nepopolne, in šli so tako daleč, da so naredili uradno pritožbo, prasci so me poslali k regulatorju.

NOAH. KAJ?

CELESTE. Ja, vem!

NOAH. To je pa čist' / mim'.

Ona položi brisačo na kavč, sleče plašč, zaviha tuniko, si odpne hlače. Naredi požirek vina.

CELESTE. Saj vem, jaz sploh nisem mogla, a veš, ko mi je Miriam povedala, sem bila, uno, / a se zafrkavate, po vsem, kar sem naredila za vas?

NOAH. a se zafrkavate, po vsem, kar sem naredila za vas?

CELESTE. Točno to! In ona, kao, »Celeste, obe dobro veva, kako je v zdravstveni negi: kar ni zabeleženo, ni bilo naredjeno.«

Ona se uleže in si položi krpico na trebuh.

Nočem bit nesramna, ampak res sovražim Miriam, grozen človek je.

NOAH. Mogoče je pa prišel čas, da pustiš službo.

CELESTE. Kaj?

NOAH. Dovolj zaslužim za oba. Mogoče potem ne boš toliko pod stresom, in –

CELESTE. Saj nisem pod stresom.

NOAH. No, meni se zdi, da si, večino časa, am, mogoče je pa to razlog, da nama ne rata.

CELESTE. Kva?!

NOAH. Nisem hotel – glej, saj je krasno, to, kar delaš / ampak

CELESTE. Čakaj, čakaj, se pravi, da zato, ker hodim v službo ne moreva / zanosit?

NOAH. Mah, nisem / tako misli!

CELESTE. Se pravi, da zato, ker sem zaposlena ženska / je moja krivda

NOAH. Ne, samo pravim, da. Ti verjameš, da si ga želiš. Ampak mogoče pa tvoje telo ne verjame. Še.

Ona pospravi krpico v posodo Tupperware in si obriše trebuh z brisačo.

CELESTE. Prav.

NOAH. Kaj?

CELESTE. Sem rekla, prav.

Ona izpije preostanek vina, odide. On pri vratih tiho zakolne. Jezno benti sam pri sebi. Si natoči še vina.

00
 00

Kasneje. On se zbudi, še vedno utrujen. Vstopi v spalnico, malce pijan. Izpod odeje kukajo samo njeni prsti.

NOAH. Cel.

Cel.

Cel. Lubi. Oprosti.

Ona se ne odzove.

On sede na posteljo.

Zagrabi jo za enega od prstov in pomiga z njim.

Ona končno odgrne odejo z glave in ga pogleda.

(Prikupno.) Kuku.

CELESTE. Res si en kreten.

NOAH. Vem, ja.

Nekaj časa ji masira stopala.

Potem jo poljubi na stopalo. Vstane.

Ona protestno zamrmra. Se nasmehne.

On zavzdihne. Se nasmehne. Še naprej ji masira stopala.

000

LUCY KIRKWOOD. Celeste potem dejansko še naprej dela za NHS. Pritožba zoper njo je na koncu ovržena, toda kolegi pravijo, da ni več tako predana svojemu delu. Ničesar, na kar bi se lahko obesili, ni bilo, še vedno je bila profesionalna, predana, samo bolj tiha. Neki sodelavec jo opiše kot »nekam žalostno«. Vsak dan pride pravočasno, nič več deset minut prezgodaj.

Med letoma 2015 in 2018 je veliko Celestinih prijateljstev zamrlo. Kar nekaj žensk, s katerimi sem govorila, je reklo, da so vedele, kako močno si želi otroka. Celeste v vseh teh letih ni uspelo zanositi, nekatere pa so si vmes ustvarile družino zaradi česar so se njihovi odnosi skrhal.

Ampak ni bilo vse tako črno. Noah je še naprej trdo delal in do leta 2017 jima je uspelo prihraniti kar precej denarja za hipoteko. Toda namesto nakupa hiše sta od podjetja Shire McGinley za 24 tisoč funtov kupila en hektar zelenega pasu in začela pripravljati vlogo za gradbeno dovoljenje. Tri mesece sta vsak večer gledala oddajo *Grand Designs* in nista skrivala, da sta se oba kar malo zatrapala v voditelja Kevina McClouda.

000

Junij 2017. V postelji, med seksom.

CELESTE. Prišlo mi bo. Prišlo / mi

NOAH. okej, povej, ko / ti bo

CELESTE. zdaj, prišlo mi – o moj bog.

NOAH. Dej še ...!

CELESTE. A ti je –

NOAH. Ja.

CELESTE. Ja?

NOAH. Ja.

On se umakne. Si potegne hlače gor. Ona leži na hrbtu z nogami, dvignjenimi ob vzglavje postelje ali ob steno.

CELESTE. Ja.

NOAH. Ti kaj prinesem?

CELESTE. Veš, kaj bi, a mi prineseš skodelico čaja? NOAH. Kakšen čaj / pa bi?

CELESTE. Regratov. In tisto revijo, ki sem jo, tam pri banji je.

On odide. Ona ostane na postelji. Malce trepeti.

On se vrne z revijo v roki.

NOAH. Sem dal zavret vodo.

CELESTE. Hvala.

Poda ji revijo. Ona je ne odpre.

A misliš, da se bo –

NOAH. Ja.

CELESTE. Res?

NOAH. Veš da. Ja.

CELESTE. Veš, jaz pa.

,

Nisem več prepričana, da.

,

Nič več, in to ...

Strese z glavo. Skuša zadržati solze.

NOAH. Nič hudega.

Ker jaz pa verjamem.

Verjamem v gravitacijo

Verjamem v biologijo

Verjamem v čas

Verjamem v verjetnost

Verjamem v to, kako zelo se imava rada in

Verjamem, da se, am, kdor čaka, dočaka, a veš, in

Gotovo se bo prijelo, ko bova najmanj

pričakovala – saj veš, teta od Karen

je dobila dvojčka pri šestinpetdesetih, jaz

verjamem v v v

v v v to, kako se trudiš za naju, v folno kislino

in

no, v akupunkturo in in in v brazilске oreščke,

in

tisto dieto z nizko vsebnostjo OH in

v ricinusovo olje in in

še najbolj od vsega verjamem

vate

in

vase

in v to, da

nama

bo

ratalo

Poljubi jo. Zasliši se zvok otroškega joka.

000
000

Marec 2018. CELESTE na rami nosi dojenčka, nežno ga pestuje. Dojenček se dere. Oba mu tiho prepevata Here comes the Hotstepper Ini Kamoze. Dojenček se umiri. Pavza.

NOAH. Misliš, da je zaspala?

CELESTE. preklete upam, da je.

NOAH. Kako je lepa.

CELESTE. Vem.

NOAH. A se ti ne zdi lepa?

CELESTE. Zame je najlepša na tem svetu.

NOAH. Spravlja me v smeh.

CELESTE. Moj bog, mene tudi, in to kako! Kakšne zvoke je prej spuščala –

NOAH. Grulila je kot kakšen vesel golobček ali pa / huda skobčevka?

CELESTE. Huda skobčevka, ja, in prisežem da –

NOAH. Kaj je to?

Pokaže na škatlo na tleh.

CELESTE. Elektronska varuška.

NOAH. A ja.

CELESTE. Za tega je na Mumsnetu pisalo / da je

NOAH. Ne, saj, samo mislil sem, da se bova pogovorila / preden boš

CELESTE. Ne, saj vem, samo, sem mislila, ga bom kar naročila / ker

NOAH. Ker ta deluje brezžično?

CELESTE. bo v redu?

NOAH. A to pomeni, da bi lahko kdo –

,
A veš, kot pri tistem / zvoncu in

CELESTE. misliš / da bi

NOAH. da bi jo opazoval.

CELESTE. aha / in

NOAH. Samo sprašujem se, a nama je to okej?

CELESTE. Da bi en neznanec gledal najino punčko, ki spi? Hja, najbrž ne.

,
NOAH. No, torej?

CELESTE. Saj vem, ampak. Koliko pa misliš, da je možnosti, da bi res kdo –

NOAH. Saj veš, da ne mislim pedofilov, ne?

Mislim, gre za kamero, ki jo imava doma, in ta zbirata podatke, te pa / so

CELESTE. Vroča roba.

NOAH. Vroča roba, točno to. S tem zanje postaneva naravni vir, ki ga potem izkoriščajo / in

CELESTE. Kaj, a potem sploh ne bova imela elektronske varuške?

NOAH. Ja, a je res nujna? Itak spi pri nama.

CELESTE. Že, ampak ne bo ves čas, in kaj, če greva na primer ven / ali

NOAH. Po pravici, sem mislil, da je sploh ne boš hotela imet.

CELESTE. Zakaj pa je ne bi hotela imet?

NOAH. Ja ne vem, pač, mislil sem, da ti ne bo kul, če ima to sevanje tik ob glavi.

Ona se zasmjeji.

CELESTE. Kaj? Kakšno sevanje!

On se ne zasmjeji.

Ona omahuje. Vzame v roke telefon. Brska po spletu.

Nekaj časa bere, s prstom premika tekst naprej.

Vedno bolj je namrščena.

Odloži telefon.

Ni frke. Lahko jo vrnem.

000
000

LUCY KIRKWOOD. Maja 2018 je Noah končno

pripravljen, da Celeste pokaže zadnjo verzijo *Stanja budnosti.*

000
000

Maj 2018. Gledata zadnjo sekvenco filma. Zvoki

eksplozij. Glasba doseže vrhunec. Konec.

On poklopi prenosnik, jo pogleda. Pavza. Ona je šokirana.

NOAH. No?

Pavza. Ona je zamišljena.

Je kar zalogaj.

CELESTE. Ja! Ampak je super, lubi, res, sploh ne morem, mislim, res si ful nadarjen.

NOAH. Hvala.

CELESTE. resno mislim, ne zato, ker sem tvoja žena, a veš, če bi v kinu videla napovednik, bi hotela pogledat ta film, res.

NOAH. a res, o. Lepo.

CELESTE. Dober je. Enkrat.

Pavza.

Tisti prizor, kjer obglaviš Jeffa Bezosa.
 NOAH. ja, izgleda ful pristno, a ne?
Je rahlo vzničen in razburjen nad tem, kako resnično izpade posnetek.

CELESTE. Ja. Mislim ... ja.

NOAH. ja, super je bil, tisti statist. Trikrat smo mu morali obrit glavo, vse je potrpel.

CELESTE. In tisti z brado, to je / Richard Branson
 NOAH. Richard Branson.

CELESTE. saj je jasno, no, nimam kaj reč, ampak
 NOAH. kaj?

CELESTE. a lahko samo?

NOAH. povej

CELESTE. no, malo me skrbi, vem, da se ne sekiraš, če bodo ljudje vznemirjeni, in določene bo sigurno odbilo, da, kar hočem reč, je – (*Globok vdih.*) Malo me skrbi, da bodo nekateri jezni, ker, no, ker odsekaš glavo Stephenu Hawkingu.

NOAH. Kaj?

CELESTE. Nič, samo zdi se mi, da je kar udarno, in ne vem, če je to pravično, ker, mislim, a je bil res tako bogat? Plus, itak je že / mrtev, tako da

NOAH. To ni – To je Bill Gates.

Ona se zasmeje in sprosti.

CELESTE. A jaaaa! V redu.

NOAH. Saj vidiš, da ni v vozičku.

CELESTE. Zaradi očal, sem mislila.

NOAH. Še zdaleč ni, izgleda / kot

CELESTE. ti pravim, da zaradi očal, pa še tisto Applovo uro nosi, in ne bi rekla, da je to ful značilno za Gatesa.

NOAH. Kaj? Ne, on ni ...

Pogleda na zaslon na prenosniku. Opazi.

Oh šit. Šit, šit, šit.

Mogoče lahko izrežem / ta del

CELESTE. Am, a lahko samo?

NOAH. Kaj?

CELESTE. Stvar je v tem, da

NOAH. Resno? Kaj?!

CELESTE. hočem reč samo, da ne pravim, da ni super, ker je res super, a veš, ampak na trenutke izpade, kot da je, no, teorija zarote.

NOAH. Meni se ne zdi. Samo pokazat hočem, kaj se nam dogaja direktno pred nosom. Reke so

postale odpadne vode. Reke so mrtve. Vedno več poplav bo. Požarov. Cela Avstralija je v plamenih. Kalifornija je v plamenih. Braziliija je v plamenih, na Arktiki je polno dima, majhne punčke umirajo zaradi astme, in nihče nič ne naredi, no, pa povej, kaj od tega ni res?

CELESTE. Rekla sem samo

NOAH. Ni teorija zarote, ampak spoiler.

CELESTE. Prav / ampak

NOAH. Sicer pa, če teorije zarote ne bi obstajale, bi jih izumile vlade. V bistvu, najbrž so tudi jih izumile vlade, zato je vsaka debata o tem, kako pofukano skorumpirane in lažnive in nevedne zaupanja so, no, normalen razumen folk lahko zdaj vse to zavrne, ker ha ha ha, poglejte te trapaste teoretike zarote.

CELESTE. A misliš, da so teorije zarote teorija zarote?

NOAH. Nisem duševno prizadet samo zato, ker hočem postavljat pofukana vprašanja!

CELESTE. Kdo pa je rekel, da si duševno prizadet?

NOAH. Ti!

CELESTE. Nikoli nisem tega rekla.

NOAH. Dobro. Oprosti.

CELESTE. Pridi sem, bučman.

On se uleže in ji položi glavo v naročje. Boža ga po glavi.

Dobra zgodba je, ampak. Samo zgodba je, a ni? In, a veš, vse, kar si prejle rekel, vse to je res, a veš, kaj mislim? Ni se ti treba izmišljevati stvari, a ne. Vzemi kamero. Pojdi ven. Povej resnico.

NOAH. Kaj, a kot dokumentarec?

CELESTE. Ja. Če je res, potem folk tega ne more, no, zavračat.

Pavza. On razmišlja o tem, kar je rekla. Poboža ga po laseh.

Lubi, res je zelo dobro. To bi ti morala povedati, preden sem te začela spraševati.

Tiste punčke –

NOAH. Super so, a ne? Chrisove nečakinje. Res so prikupne.

CELESTE. Mater, kako so kričale. *Kar streslo me je.*

Saj jim nisi kazal tistih strašnih prizorov, ne?

NOAH. Ne, kje pa. In zmenili smo se za varno besedo, če jih postane strah in hočejo nehat. *Pavza. Ona ga še naprej boža po laseh.* CELESTE. Kaj pa je bila varna beseda? NOAH. Banana.

0000000000000000000000000000000000
 0000000000000000000000000000000000
 LUCY KIRKWOOD. Celeste je imela prav. Ohranjeni posnetki *Stanja budnosti* so presunljivi. Ampak kot kaže, so mu njeni komentarji segli do srca. Chris Challis je rekel, da so načrtovali udeležbo na filmskih festivalih, nato pa je začel namesto tega govoriti o dokumentarcu. Minilo je šest mesecev. Leto, osemnajst mesecev, in nič se ni zgodilo. Noah je še vedno snemal videe in pridobival gledalce, na tej točki jih ima skoraj tristo tisoč. Ko se januarja 2019 na posnetkih začne pojavljati Celeste, pa njegov kanal zares zaživi. Najprej se pojavi samo občasno, da malo poživi posnetke, bolj v stilu Debbie McGee kot Eleanor Roosevelt. Toda hitro postane samozavestnejša. Videi iz tega obdobja so dinamični in zabavni, malce kaotični, ampak človeka močno pritegnejo, govorijo pa o novem desetletnem načrtu za državno zdravstvo (NHS), o prvem okoljevarstvenem protestu XR, o rojstvu Archieja Mountbattna-Windsorja in o novici pekarnice Gregg's, da bo začela prodajati vegetarijanski mesni zvitek. Ta video je med oboževalci najbolj priljubljen. Pričkata se, pogosto in strastno, ampak zdi se, da so njuni možgani sinhronizirani – ne le, da drug drugemu dokončujeta stavke, zdaj gre že za cele *odstavke!* Kot bi gledal dva, ki obvladata tenis. V bistvu sta prav seksi. Za Noaha so ti videi bolj ko ne tajne narave, Celeste pa je *ponosna*: na svojem Facebooku začne objavljati povezave do videov. To povzroči kar nekaj burnih javnih spletnih razprav med člani njene razširjene družine, ki Noaha okličejo za paničarja, teoretika zarote, v eni še posebej vročekrvni razpravi pa mu rečejo celo »kurbirček Grete Thunberg«. Po tem Celeste izbrši vsa svoja družbena omrežja.

Do božica 2019 imata že 1,2 milijona gledalcev in objavita dva videa na teden, v resničnem življenju pa se precej osamita. Pogovarjala sta se, da bi praznike preživela s Celestinino famijilo, nato pa sta tik pred zdajci odpovedala in za božič ostala doma.

0000000000000000000000000000000000
 0000000000000000000000000000000000
 December 2019. *Dom je praznično okrašen. Gledata pismo.* NOAH. Ne razumem. Sploh mi ni jasno, ker sem uredil po spletu CELESTE. kdaj? NOAH. pred kakšnim mescem CELESTE. najbrž so se zmotili. NOAH. Niso, grozilno pismo je, »odprli smo preiskavo«, kaj, če bi bil starejša ženska? Kaj, če bi imel šibko srce in nikogar, s katerim bi se lahko pogovoril, in ker sem star, vsi sklepajo, da sem glasoval za brexit, čeprav sem bil proti, predstavljal si, kako ti je, če dobiš tako pismo. CELESTE. Lahko te kap sune NOAH. Lahko te ubije, ta »odprli smo preiskavo«, tako uradno je slišat, grozeče / v bistvu CELESTE. Saj ni tako hudo. NOAH. JA PA JE! JA PA JE! CELESTE. Ššššš ... potem jih pa pokliči. NOAH. In kaj naj rečem? CELESTE. Ja, povej jim NOAH. kaj? CELESTE. Povej, da nimava teve licence, ker nimava teveja NOAH. Aha. CELESTE. In da nama ni všeč ta občutek, kot da živiva v policijski državi.

0000000000000000000000000000000000
 0000000000000000000000000000000000
 LUCY KIRKWOOD. Po enem letu divjega objavljavanja nastopi dvomesečno obdobje, v katerem par ne naloži na splet *enega samega* videa. Noah se še vedno ni začel ukvarjati z dokumentarcem, začela ga je mučiti nespečnost, ni pa edini, ki ima težave: s CCTV posnetkov je razvidno, da Celeste

Pavza. Ona čaka, samozavestno. Ne ve, kaj naj počne z rokami.

CELESTE. Kako naj bom, kar sem, brez tebe!

NOAH. Okej, pripravljena? In ... akcija!

CELESTE čaka.

No, Celeste, začel bi z vprašanjem, kako si predstavljaš Candyjino prihodnost?

Pavza.

CELESTE. Oprosti, sem mislila, da bo to bolj o službi, am, »sem polna upanja«? Ne, če sem iskrena, nisem polna upanja, počutim se, am, malo prestrašeno in malo krivo in ...

Išče prave besede, izdihne

... Joj, ne vem, oprosti, a lahko -

NOAH. Zakaj se počutiš krivo?

CELESTE. Am, ker, saj veš - *(Se zasmeji.)*, ker sva jo pripeljala v ta cirkus! T'ko no, ne vem, če še verjamem v iste stvari kot včasih. Nič več.

Pavza.

NOAH. V katere stvari to?

CELESTE. Jah, cel kup zadev je, ki, am, ki jim v osnovi ne zaupam. Ne verjamem, da ljudje, ki naj bi izboljšali svet, am, to dejansko delajo, a ne. In ... počutim se tako. Precej izčrpano, a veš. Zdi se mi, da imamo za uredit cel kup zakompliciranih stvari, pa nam še najbolj osnovne ne uspevajo. Na primer, v službi nimamo niti blazin. Nimamo dovolj blazin. In ljudje so na cesti, delovni ljudje, hodijo v banke hrane, pa tisti, ki so invalidi, ali pa bolni, ali pa sosedje, jokajo na vrtu, se delajo, da so šli na čik, da jih otroci ne bi slišali, in res ne vem, če se bo to spremenilo, če že, bo postalo še huje, zato me je strah, da bo jezna name, roko na srce, strah me je, da me bo sovražila.

Pogleda v kamero.

Oprosti, ne vem, a je to to, kar si ...?

NOAH približa kamero. Svetloba odseva v njenih očeh kot zvezde.

NOAH. ... in ... stop! Lubi, tole je bilo super.

Pavza. Slika zamrzne na njenem obrazu.

Lubi?

CELESTE. No, kul, samo da si dobil, kar / si rabil

NOAH. Ja, super je. Super si bila.

CELESTE. Aha, prav. Pridi kmalu spat, ja?

NOAH. Bom, bom.

CELESTE odide. On dolgo časa gleda monitor.

Govori v mikrofon.

Imam en citat Alberta Einsteina ... »Svet, kot smo ga ustvarili, je proces našega razmišljanja. Ne moremo ga spremeniti, ne da bi spremenili svoje mišljenje.«

Pavza.

Zdi se mi, da se moje mišljenje trenutno zelo spreminja.

Pavza.

Jaz -

,

Ja.

Ugasne monitor. Celestine oči izginejo.

000

000

LUCY KIRKWOOD. Lockdown začne Celeste očitno

najedati, Noah pa je v svojem elementu. Ne vem, če se spominjate, ampak v maju 2020 je bilo krasno vreme, vsak dan gre ven in snema na praznih ulicah. Zdi se, kot da se je svet ustavil, on pa je v pogonu, vse dokler ga nekega jutra na prazni obali Frinton ne ustavi policija in ga kaznuje s tisoč funti. Denarja ni, on je jezen zaradi kazni, Celeste je jezna nanj, v hiši vlada klavirno razpoloženje vse do junija, ko se lockdown končno konča.

000

000

Junij 2020. CELESTE vstopi, izčrpana po nočni izmeni. NOAH vstopi in si suši roke.

CELESTE. Letala so nazaj.

NOAH. Kaj?

CELESTE. Letala. Spet so letala na nebu.

NOAH. A.

On pogleda. Pavza.

Vse bo spet po starem, a ne?

CELESTE. Aha.

Pavza. On skuša zadržati jok, pa mu ne uspe. Začne jokati in skuša to prikriti, ampak ona opazi. Pride k njemu.

Lubi ...

NOAH. Oprosti. Ni treba, v redu sem.

CELESTE pije čaj in opazuje NOAHA pri montiranju dveh novih ključavnic na vrata, medtem ko prepeva ob radijski popevki Nathana Evansa Wellerman.

000
000
LUCY KIRKWOOD.

Kmalu zatem Quilterjeva doživita nov udarec. Izkaže se, da papirji za parcelo, ki sta jo kupila, da bi si tam zgradila dom, niso bili pravno urejeni, kar se tiče namembnosti. Malo verjetno je, da bosta dobila gradbeno dovoljenje. Zemljišče je na poplavni ravnici, še pašnja živine je tam prepovedana; saj ne, da jo imata. Pritožita se, ampak se zadeva ne premakne nikamor. Njuna nalozba – vsi prihranki – brez vrednosti. Na CCTV posnetkih se zdi, da se oba trudita, da se zaradi drugega ne bi sesula, ampak ni nič čudnega, da začne Noaha v tem času spet mučiti nespečnost.

000
000
Sredi noči. NOAH in CELESTE sta v postelji. On poskuša zaspati. Ona sedi in s prstom kroži po njegovi dlani, zraven pa prepeva uvodno špico BBC-jevega šova In The Night Garden. Čez čas: NOAH. ... a me hočeš uspatvat s tisto iz In The Night Garden?

CELESTE. Ššššš.

NOAH. Čist' odfukana otroška nadaljevanka.

CELESTE. Ššššš.

CELESTE preneha peti.

Dolga pavza. Zdi se, da je NOAH končno zaspal.

Nato:

NOAH. Makka Pakka hoče vedno vse umit. To je ful čudno.

CELESTE. Ššššš.

NOAH končno zaspi. Ona ga gleda.

Ko je prepričana, da spi, začne tiho jokati.

000
000
LUCY KIRKWOOD.

Na tem mestu bi rada z vami delila eno anekdoto o Celeste. Povedala mi jo je Rukshanah, zgodila se je pa, ko sta bili

najstnici, tistega leta, ko sta se pripravljali na izpite GCSE. S Celeste sta v tistem času najboljši prijateljici, neločljivi. Na lepem pa se Rukshanah zave, da ji Celeste laže – glede majhnih, trapastih stvari. Reče, da je šla med počitnicami na Portugalsko, čeprav Rukshanah točno ve, da so šli obiskat novorojenega bratranca v Portsmouth. Trdi, da ima fanta po imenu Kurt, ki ga nikomur ne predstavi, saj ta hodi na Univerzo De Montfort, pa tudi na šoli ga nihče ne pozna, ker naj bi se srečala v trgovini Virgin Megastore, ko je iskala CD od Alisha's Attic, on pa je čekiral CD od Alice in Chains. Pa o kakšnih dolgočasnih stvarah. Na primer, kaj je imela za večerjo. V kateri trgovini je kupila svoje Kickerse. Nič pomembnega, nič zlonamernega. Ampak dogajalo se je pa kar pogosto, v tistem letu, je rekla Rukshanah.

To omenjam zato, ker začne junija 2021

Celeste kolegom v službi govoriti, da je Noahu anonimni vir poslal dosje fotografij, na katerih se vidi, kako predsednik vlade krši zakon.

Povsem možno, da blefira. Je pa res, da je to kar šest mesecev, preden pridejo v javnost novice, da so leta 2020 med lockdownom na Downing Streetu prirajali ilegalne zabave.

Tako Rukshanah kot oddelčni sestri Anne-Marie, s katero sta si s Celeste v službi najbližje, se zdi vse skupaj ena debela laž in jo zaradi tega draži. Toda Celeste se samo smehlja. Anne-Marie reče, da bo resnica razkrita ob pravem času.

Anne-Marie pravi, da se ob javni razglasitvi novice glede zabav na Downing Streetu nekateri Celestini kolegi iz službe spominjajo, kaj jim je govorila, ampak ne smemo pozabiti, da gre za sestri in zdravnike iz NHS, ki so bili v tistem času zelo izčrpani in javeni pogostih laži predsednika vlade. Lagal jim je o investicijah NHS, o štipendijah za medicinske sestri, o aplikaciji covid-19 Track-and-trace, celo o bolnišničnem parkirišču, tako da na to novico gledajo kot na kapljo v okeanu.

Toda Anne-Marie novica vseeno gane. Njena mama je leta 2020 umrla v hospicu, čisto sama. Anne-Marie se je morala od nje posloviti

po sms-u. Ob slikah z ilegalnih zabav ji zavre kri. Celeste pošlje sporočilo in se ji opraviči, ker jo je imela za lažnivko.
 Celeste odpiše: »To ni nič. Boš videla, kaj sledi. Ljudje bodo šli na ulice.« Sporočilu pa doda smeška, ki kaže jezik, ogenj, risbico bombe, klovna, še več ognja in sedem dvignjenih pesti. Anne-Marie ji odgovori: »Kaj misliš s tem?« Toda Celeste ne odpiše. Anne-Marie sklene, da jo bo podrezala, ko bosta naslednjič delali v isti izmeni.
 Ampak še preden bi lahko prišlo do tega, Celeste pusti službo.

0000000000000000000000000000000000
 0000000000000000000000000000000000
December 2021. Tema je, sredi noči. Celeste je zaradi mraza vsa zadekana. Nekaj časa negibno stoji in posluša. Vstopi NOAH, prav tako ves zadekan.

CELESTE. A si slišal ta glas?
 NOAH. Kakšen glas?
 CELESTE. Tak, skeri glas.
On prižge luč.
 CELESTE. Ne. Ni bil, bil je –
 NOAH. Kaj pa je rekel?
 CELESTE. Rekla je: »Lačna sem, lačna sem.«
 NOAH. Misliš, da je bila tvoja mama, ker zjutraj nisi dala mleka v vrč?

Ona se nehote zasmeji in ga v šali klofne. On se zasmeji.
 CELESTE. Daj no! / Resno mislim.
 NOAH. Oprosti. Pridi spat. Dolg dan.
Objame jo in jo odpelje nazaj v posteljo.

0000000000000000000000000000000000
 0000000000000000000000000000000000
December 2021. Butanje po vratih. Slišati je nevarno.

NOAH. Kaj bi radi? / Zakaj nama ne dajo –
 CELESTE. Ne vem.
 NOAH. – kaj?
 CELESTE. Sem rekla, da ne vem.
Butanje po vratih se nadaljuje.
 BRIONY. (Izza odra.) Celeste! Celeste, jaz sem.
 Vem, da si doma.

NOAH. Mogoče bi jim pa odprla, na hitro?
 CELESTE. Ne. Nočem ju videt. Obnašata se, kot da Candy ne obstaja.

Butanje preneha. Spogledata se.
NOAH se napoti proti vratom.
Odprtina za pisma se odpre. Skoznje pogleda par oči.

Šepetajoči glasovi.
 BRIONY. Celeste. Malo nas skrbi za vaju.
 Pogrešamo vaju.
Pavza. Še več šepetajočih glasov.
 Mama ni, mama ni najbolje.
 Ni dobro. Priklopili so jo na ventilator, ni Ne vem, če nam bodo dovolili, da jo obiščemo, ampak jutri bom šla tja in sem mislila, če bi šla rada zraven, am, ali pa, če bi ji rada kaj sporočila, ji lahko jaz. A veš.

Pavza.
 Prav, potem pa
Odprtina za pisma se s treskom zapre.
Čakata. Izza odra se zasliši zvok zagona avtomobila.
NOAH naposled le odpre vrata.
Pred vrati je velika nakupovalna vrečka za večkratno uporabo.
Previdno se ji približa in pokuka vanjo.
 CELESTE. Kaj je?
 NOAH. Božična darila.

,
 CELESTE. A za Candy tudi?
 NOAH. Ja.
 CELESTE. O. Lepo.

,
 Zapri vrata.
NOAH zapre vrata in jih zapahne.
 NOAH. Si v redu?

CELESTE ne odgovori.
 Lubi?
CELESTE pride k sebi.
 CELESTE. Kaj?
 NOAH. A si v redu?
 CELESTE. Mmm, ja. Samo malo mi je, am...
CELESTE izdihne.
 NOAH. slabo?
 CELESTE. ja.

000
000
LUCY KIRKWOOD. Pri NHS niso hoteli povedati,

ali je Celeste pustila službo ali so jo odpustili. Vemo, da je zavrnila cepljenje; njena sodelavka Mirian Ames trdi, da Celeste ni bila prepričana, ali je cepivo res varno, Anne-Marie Gallagher pa pravi, da je to izmišljotina.

V tem času je na CCTV posnetkih zaznati utrinke naraščajoče panike: življenjski stroški začnejo paru presenetljivo hitro uhajati izpod nadzora. Najprej izgubita vse svoje prihranke, nato Celestin prihodek, za konec pa usahnejo tudi Noahova naročila, saj mu na spletu nekdo podari oceno z eno zvezdico in napiše komentar: »TEGA TIPA NE SPUŠČAJTE V HIŠO.« Z velikimi tiskanimi črkami. Celeste je še posebej prestrašena, ker so njuni stroški bistveno višji od prihodkov. Dolgo časa preživi na telefonu in se poskuša s ponudnikom plina dogovoriti za odlog plačil.

Kot kaže, novembra in decembra 2021 nista več ogrevala hiše, na teden preživita s hrano v vrednosti približno petnajst funtov – če smo iskreni, se ne zdi, da bi Celeste sploh kaj dosti jedla. Po njuni smrti policija v kopalnici najde vedro krvavih cunj: očitno je to dovoljšen dokaz, da je bilo v hiši prisotno nasilje v družini. Jaz si to drugače razlagam, a me je kljub temu groza: Celeste ni imela dovolj denarja, da bi si kupila higienske vložke.

000
000
Noč. CELESTE vstopi.

Vzame božična darila iz vrečke. Najde darilo, ki je naslovljeno nanjo. Počasi in previdno ga odvije. Iz ovoja potegne porcelanasto vazo v obliki zajca. Njeno telo se začne zibati in tresti.

Vazo izpusti iz rok.

Priteče NOAH.

NOAH drži CELESTE, medtem ko ona tuli od žalosti. Njeno telo trza, CELESTE krili in maha okrog sebe, pogled je usmerjen navzgor. To traja kar nekaj časa.

000
000

CELESTE sedi na stolu, čisto pri miru je. Njene oči so odprte. Vidi nekaj, česar mi ne moremo videti. NOAH z bratom govori po Nokii 3310.

NOAH. Ja, prav.

,
Ja, tudi pri nas je lilo.

,
Kaj pa vem. Mogoče bova gledala tisto zadevo o psu, s Sherlockom Holmesom.
NOAH da CELESTE v roke skodelico čaja.

Ja, saj vem, ampak vsi pravijo, da je enkraten.

,
Mah, v bistvu nič takega.
Celeste je danes doživela občutek posebne vznesenosti.

,
Ja.

,
Ne.
NOAH pogleda CELESTE.

Ne. Še vedno je tu.

Pavza. Še naprej jo opazuje.

000
000
Pozneje. CELESTE šiva luknjo v otroških hlačnih nogavica.

CELESTE. Ne vem, kako naj to opišem. Kar naenkrat sem videla vse, zelo jasno, vso resnico. Ker v bistvu gre za to, da je tukaj vse okuženo, preveč okuženo, zato nas svet zdaj zavrača, in to, ampak nič hudega, ker obstaja en drug, boljši kraj? Tam je, no, nismo njegovi lastniki, ampak nam pripada? In midva in Candy bomo šli skupaj tja, ker ti in jaz sva v bistvu ena duša, pravzaprav sva ena duša že od srednjega veka.

NOAH. Okej.

CELESTE. Vem, sliši se precej zakomplicirano, ko hočem razložiti, ampak v resnici sploh ni.

NOAH. Ja, ne.

CELESTE. V bistvu sva povezana na, am, no, na molekularni ravni?

NOAH. Tvoj sem, lubi. Saj veš.

CELESTE. Ampak ne moreva ostati tu. Ni varno. Še posebej ne za Candy.

NOAH. Kamor koli greš, grem s tabo.

CELESTE. Mislim, da je čas.

NOAH. Za –

CELESTE. Jap.

Pavza.

NOAH. Aha. Prav. Samo –

CELESTE. Tako ne more it več naprej, a ne, da ne?

NOAH. Ne.

CELESTE. Ljudje morajo spoznat resnico o tem, kako stvari potekajo.

Pavza.

NOAH. Lahko da naju bodo poskušali ubiti, a veš.

CELESTE. Vem, ja.

Pavza.

NOAH. Te je strah?

CELESTE. Prej me je bilo, zdaj me pa ni več.

CELESTE z dlanmi objame NOAHOV obraz. Poljubi ga. Mine nekaj časa. Leže z glavo v njegovem naročju.

NOAH. A bi si kaj pogledala v postelji?

CELESTE. Am, ja.

NOAH. Okej, vem, kaj boš rekla, ampak en belgijski film je, ki bi ga res / rad pogledal

CELESTE. Kar koli brez podnapisov.

NOAH ljubkovalno z gnusom zavzdihne.

000

000

V postelji gledata romantično komedijo. CELESTE je z glavo naslonjena na njegovo ramo.

NOAH. Lubi.

Lubi?

CELESTE zamrmra.

CELESTE. Saj sem budna, budna sem.

Pavza. On še naprej gleda.

CELESTE narahlo zasmrči. NOAH zavije z očmi in sam pri sebi zamrmra.

NOAH. A res, al kaj?! Ne me jebat ...

000

000

LUCY KIRKWOOD. V tednih, ki sledijo Zanosu, se zdi, da par na CCTV posnetkih deluje

kar omotičen od sreče. Posvojita progasto potepuško mačko, ki jo poimenujeta Hešteg. Sosedje poročajo, da sta sredi noči navijala glasbo, in nekdo je ob treh zjutraj skozi okno videl, da sta na vrtu vzdolž travnatega roba, ki teče vse do konca ulice, kopala majhne luknje. Šele tri mesece kasneje, ko je par umrl, je soseda dojela, da sta sadila narcise.

000

000

December 2021. NOAH in CELESTE snemata video.

NOAH. Torej, oprostite, ker sva bila nekaj časa AWOL / odsotna, morala sva razmisliti o, nekaj pomembnih stvarih / in

CELESTE. Marsikaj se je pripravljalo in, v bistvu, tega nisva hotela deliti z vami, dokler nisva točno vedela, za kaj gre

NOAH. Oh, a zdaj veva, o čem govoriva?

CELESTE. Jaz vem, srček, zate pa nisem prepričana, torej, gre / za

NOAH. gre za to: če se vam zdi, da vam lažejo,

je to zato, ker vam res. Če se počutite

nemočne in nimate občutka, da lahko kar

koli spremenite, je to zato, ker hočejo, da

verjamete, da ni mogoče ničesar spremenit,

ker sistem preživi tako, da utiša vse glasove,

ki dovolj glasno zahtevajo nov sistem, ampak

tukaj te stari sistem dobi v past: da ti privilegij,

da postaneš podložnik enaindvajsetega

stoletja.

CELESTE. Ja, in en odstotek družbe si bo lastil

vašo hišo, lastil si bo vodo, lastil si bo

zdravstvo, lastil si bo energijo, promet.

Zasebnosti ne bo. Varnosti ne bo. Nič ne bo

v vaši lasti. In vi boste srečni.

NOAH. Srečni boste, ker če povzdigneš glas, boš

utišan. Če boš protestiral, te bodo pohopsali

policiji. Če se boš boril, te bodo ubili. Če

zdaj to poslušate in si mislite, »zveni fino, kje

podpišem«, potem kar izvolite. Ampak midva

razmišljava drugače, in sicer, midva misliva, da

je treba it v napad.

CELESTE se zahihita. On jo pogleda in se zasmeji.

Kaj?

CELESTE. Nič, nič. Kakšen *mačo!* Super si povedal, torej, poslušajte, za kaj gre; gre za to, da imamo gospodarstvo, ki je popolnoma odvisno od rasti.

NOAH. In omejen planet.

CELESTE. Zato je treba nujno ukrepat.

NOAH. Ampak nihče ne naredi nič.

CELESTE. To pomeni, da najbrž potrebujemo nekakšno, am ... lahko bi rekla, »revolucijo«?

NOAH. Ampak kot veste, sva v preteklih letih veliko govorila o tem, kaj ne deluje, in Celeste mi je dala zelo dobro vedet, da to ni dovolj. Ne moreš vsega uničit, ne da bi predlagal kaj boljšega.

CELESTE. Ja, tako kot takrat, ko sem organizirala Rukshanahino deklinščino, imela je eno sestrično, ki je bila za vsako stvar, kao: »Eh, tega pa ne!« Popoldanska čajanka: »ne«; karaoke: »ne«, soba pobega: »ne«; nakar sem si mislila, veš kaj, Danielle, potem se pa *ti* česa spomni.

Pavza. NOAH jo pogleda, zabava se.

NOAH. Si končala?

CELESTE. Aha.

NOAH. Dobro, torej vmes sva ogromno stvari prebrala, se veliko pogovarjala, veliko razmišljala in še vedno je kar precej stvari, ki jih je treba, a ne, ampak nama se zdi, da sva, a ne?

Pogleda jo. Ona pokima.

Nama se zdi, da imava boljše idejo. Imava – no –

CELESTE. imava vizijo.

NOAH. Vizijo, ja, o tem, kako bi stvari lahko funkcionirale, če bi to družbo, v kateri je pomemben samo dobiček delničarjev na račun vsega drugega, če bi namesto tega postavili v ospredje možnost redne zaposlitve. Kvaliteto življenja. Trajnost. Lepo življenje na zdravem planetu.

CELESTE. Veva, slišat je precej zapleteno, ampak v resnici ni. Hočem reč, seveda je, zelo zelo je zakomplicirano, ampak obenem pa v bistvu ni?

NOAH. In vem, kaj si mislite, nekateri izmed vas se sprašujete, kje je pa prostor za podjetnike?

CELESTE. Kaj pa naši podjetniki!

NOAH. Ampak treba bo začel razmišljat drugače, pozabit na leve proti desnim, pozabit na državno proti zasebnemu, pozabit na trg proti družbi, te delitve nam nič več ne / koristijo.

CELESTE. Oprosti, a lahko samo?

NOAH. Kaj?

CELESTE. A veš, kaj bom?

NOAH. Oh, glede?

CELESTE. Ja.

NOAH. Ja ja ja, torej / treba je povedat, da, oprosti

CELESTE. Treba je povedat, da to zdaj ni neka, ne vem, popolna rešitev, a ne, s tem ne bomo kar odpravili problema brezdomcev, ne bomo odpravili razizma, zasvojenosti –

NOAH. In nama se zdi, da je treba o teh stvareh pošteno razmisлит, a ne?

CELESTE. (*Sarkastično.*) Ne, a res?

NOAH. (*Cvrkne z jezikom.*) Dobro. Poglejte, vem, da je vse to, kar sva vam navrgla, velik zalogaj, kmalu bova vse predstavila bolj jasno, obljubim, do takrat pa vam bova dala nekaj povezav do res zanimivih stvari, ki sva jih prebrala, pa si pogledajte in nama v komentarjih napišite svoje mnenje, ker obstaja možnost, da se nama je totalno utrgalo!

Oba se zasmejita.

Ne, resno, ljudje na splošno ne maramo sprememb, upiramo se jim, Celeste dobi živčni zlom vsakič, ko pospraviva božično drevesce –

CELESTE. kaj? Ne pa ga ne.

NOAH. In tu gre za radikalne spremembe. Doživeli bodo nasprotovanja.

CELESTE. Ker hočejo, da mislite, da ni nobene alternative.

NOAH. Ampak, alternativa je.

CELESTE. Alternativa *mora bit*, ker če se vam stvari, ki ste jih ta teden prebrali v časopisu, zdijo grozne, potem kar verjemite, da prihaja še nekaj večjega, več zdaj ne moreva povedat, ampak spremljajte naju in pripravite se, ker stvari se bodo začele dogajati, in to *hitro*.

NOAH. In opazovali naju bodo – v Združenem kraljestvu imamo dandanes več kot šest milijonov CCTV kamer, in vse te kamere imajo AI sistem za prepoznavanje obrazov, tako da če hočete bit del tega, o čemer govoriva, vam

v tistem trenutku ne more priti do telefona.
 Anne-Marie se ponudi, da bi prišla na obisk,
 Noah pa reče: »To se sliši super, ji bom naročil,
 naj te pokliče nazaj.«
 Celeste je ni poklicala.

00000000000000000000000000000000000000
 00000000000000000000000000000000000000
 CELESTE drži v rokah koš z igračami. Vstopi NOAH.

CELESTE. A jo je zmanjkalo?

NOAH. Ja, v trenutku.

CELESTE. Aaaaaah.

NOAH položi ploščo na gramofon. Zasliši se komad Any day now pevca Chucka Jacksona.

Očitno je zdaj v tisti fazi.

Pavza.

NOAH. Ja.

Zgrudita se na kavč. CELESTE zeha. Stopala položi NOAHU v naročje. On ne opazi namiga. CELESTE ga bocka, dokler končno ne sprevidi, da hoče masažo stopal. Ustreže ji. Ona se nasmehne.

Pavza.

Ljubim te.

CELESTE. Hvala.

Zasmejita se.

NOAH. Lepotička

Pavza.

CELESTE. Kdaj bo prišla / dostava?

NOAH. So rekli pol ure.

CELESTE. Kdaj?

NOAH pogleda na uro.

NOAH. Uuuuuh ... pred pol ure?

CELESTE. Koliko si pa dal?

NOAH. A je važno?

Pavza. NOAH začne zvijati džoint.

CELESTE. Kaj imaš to?

NOAH. Stara je. Našel sem jo v nogavicah.

Ona nakaže »daj ga sem«.

On ji poda travo, ona spretno in hitro zvije džoint.

On jo opazuje.

Ona opazi, da jo opazuje.

CELESTE. Kaj?

NOAH. Pejt sem.

NOAH jo potegne kvišku. Začneta plesati. Ko se Any day now konča, gramofon predvaja naslednjo pesem, Just once. Nekaj časa pleseta.

Praskajoč zvok.

Mačka hoče v hišo.

CELESTE odpre vrata. Mačka vstopi. Mi prave mačke ne vidimo.

NOAH sede. Poskuša prižgati džoint, ampak vžigalnik ne dela.

CELESTE zapre vrata.

NOAH cvrkne z jezikom, potrese vžigalnik. Poskusi znova.

CELESTE. Saj boš pri oknu, ne?

NOAH. A ti ne boš?

CELESTE. Bom, ja, rekla sem samo, da / pihaj skozi okno.

NOAH. Pihaj skozi okno, prav.

Še enkrat potrese vžigalnik. Poskusi prižgati. Nič.

CELESTE. Grem po vžigalice.

CELESTE odide. NOAH spet potrese vžigalnik.

CELESTE se vrne z vžigalicami.

NOAH poskusi zanetiti vžigalico. Ne vžge se.

Poskusi z novo.

A hočeš, da jaz / probam?

NOAH. Čakaj, no!

CELESTE. V redu!

NOAH. Oprosti. Oprosti. Nisem hotel.

NOAH spet poskusi. Ne uspe mu.

Daj mi malo tole nogo –

V hecu poskuša zanetiti vžigalico na njeni piščali, ona se smeje, ga brcne proč, tudi on se smeje, vžigalice se raztresejo po tleh.

Oba poklekmeta, da bi jih pobrala.

Medtem ko sta na koljenih, ji NOAH zašepeta na uho.

Ona pokima. Poljubita se.

Ločita se. On se spet loti prižiganja vžigalic.

Ona ga opazuje. Nenadoma:

CELESTE. A bi banano?

NOAH. Kaj?

CELESTE. Zapasala mi je banana.

NOAH. Saj bova vsak čas jedla.

CELESTE. Saj vem. Samo

kar naenkrat sem si zaželela banane.

Pavza.

NOAH se dotakne njenega obraza. Se nasmehne. Jo poljubi.

Zaneti vžigalico, vname se, prižge si džoint.

Oglasi se hišni zvonec.

Podaj ji džoint, vstane.

Daj si masko gor.

NOAH. Oh, šit, saj res

NOAH si nadene CELESTINO masko.

Odpri vrata.

Nenadna zatemnitev. Glasba utihne.

V občinstvu zagledamo LUCY KIRKWOOD.

LUCY KIRKWOOD. Tukaj se posnetki končajo.

Tri dni kasneje, na praznik Boxing Day, se začne ob šesti uri zjutraj na trgu Trafalgar zbirati množica. Ob enajstih dopoldne je tam že okrog deset tisoč ljudi. Vendar noben večji časopis ni objavil niti ene fotografije.

Projekcija slike množice na trgu Trafalgar.

Ampak ni bilo težko najti sogovornikov, ki bi mi povedali, kaj se je dogajalo tisti dan. Mnogi med njimi so bili prekaljeni protestniki. Večinoma pa ne: spoznala sem učitelje, svetovalce za igre na srečo, delavce v supermarketih, voznike dostavnih vozil, delavce v prometu, mame, ki so doma z otroki, javne uslužbenke, negovalce, zidarje, bariste in natakarje. Glas, ki ga bomo slišali, pripada pomočnici vzgojiteljev otrok s posebnimi potrebami, ki je samo za to pripotovala iz [Liverpoola]:

Slišimo zvočni posnetek ŽENSKE z regionalnim naglasom.

ŽENSKA. ... Nič in nič se ne zgodi, ampak, veste, še nikoli nisem bila na protestu, nisem vedela, kaj pričakovati.

PRAVA LUCY KIRKWOOD. Ja, ne, seveda. In, torej, koliko časa ste ostali?

ŽENSKA. Ostala sem, dokler se ni stemnilo. Ostala sem do, večina od nas je ostala, ampak, a veste, ko se je znočilo, sem bila, saj veste, na Boxing Day je ob štirih že tema in do takrat je že postalo jasno, da jih ne bo, in to je bilo, vem, da se to sliši, no, malo noro, ampak takrat sem vedela. Preprosto, vedela sem. Vedela sem, da se jima je zgodilo nekaj groznega.

Luči se prižgejo.

NOAH in CELESTE drug ob drugem sedita na kavču, držita se za roke, na glavi imata vsak po eno strelno rano. NOAH ima v naročju pištolo. Vrata so odprta in rahlo nihajo v vetru.

Vstopi LUCY KIRKWOOD. Nekaj časa ju gleda in se ozira po prostoru.

Sprehodi se do gramofona, ki se še zmeraj vrti, čeprav se je plošča že izpela, in nežno dvigne iglo.

LUCY KIRKWOOD. Najdena sta bila po treh tednih,

ko je prišel elektro uslužbenec odčitat števec in je skozi okno videl del Celestinega telesa.

Ko je prišla policija, je njuna mačka sedela v Celestinem naročju, shirana, sicer pa ji ni nič manjkalo. Na klubski mizici je ležala plesniva porcija kitajskega praženega riža. O njuni hčerki, Candy, ni bilo sledi.

Na forumih so na dolgo in široko razglabljali o njuni štiriletni deklici, ki naj bi bila v noči, ko sta Quilterjeva umrla, sprejeta v urgentno rejništvo v okrožju Essex. Vendar tega nisem mogla preveriti in vir trditve je socialna delavka, ki je bila odpuščena, ker se je podala v spolno razmerje s sedemnajstletnim fantom v njeni oskrbi, zato tem podatkom ne moremo ravno zaupati. Celestina družina je odklonila pogovor z mano, Noahov brat Adam je sicer pristal na srečanje, do česar do danes še ni prišlo, saj se bori s težavami z odvisnostjo. Je pa rekel, da so bile po njegovem teorije zarote, povezane z njegovim bratom, citiram, »natolcevanja nekih zafrustrirancev«.

Na internetu obstaja odmevna skupnost, posvečena Quilterjema. To je zajčja luknja, drži, ampak jaz se nimam za rigidno, pa se strinjam, da določena vprašanja potrebujejo odgovore.

Drži, na primer, da so bile na kraju kaznivega dejanja storjene gromozanske napake, ki so privedle do domnevno nenamernega uničenja velike količine dokazov. Drži tudi to, da v Združenem kraljestvu civilist ne more kar tako kupiti pištole, in nikjer ni zabeleženo, da sta Naoh ali Celeste to kdaj koli poskušala.

Drži, da na pištoli, ki jo je imel Noah v naročju, ni nobenih prstnih odtisov, pa ob odkritju trupel ne on ne Celeste nista nosila rokavic.

Drži, da je veljalo, da je bila zadeva pomanjkljivo obravnavana, zato so privrženci Quilterjevih zahtevali preiskavo, notranji minister pa je dal rezultate preiskave na predvečer objave pod embargo.

Drži, da je bila telefonska številka Noaha Quilterja pozneje odkrita na seznamu tarč, ki jih je treba nadzorovati, prek vohunske programske opreme, imenovane Pegasus, namenjene sledenju teroristov in hudih zločincev, v resnici pa se uporablja za sledenje pisateljem, odvetnikom za človekove pravice, študentskim aktivistom, jezuitskim duhovnikom in vdovam umorjenih novinarjev.

Drži, da v srednjeveški francoščini zanos pomeni »zaseg«.

Toda mi nismo v srednjeveški Franciji.

LUCY KIRKWOOD pokaže mobilni telefon.

Do konca svojega življenja sta z zunanjim svetom komunicirala izključno s to originalno Nokio 3310. Denar, ki jima je ostal, točno šestdeset funtov v gotovini, sta skrila v pečici, v ognjevarni kaseti. Internet sta izkoreninila iz vseh vidikov svojega življenja.

Kaj sta občutila? Zadovoljstvo? Osamljenost? Varnost?

Občudujem ju. Toda če ne bi bilo algoritma, ki ga je uporabil časopisni koordinator zmenkov na slepo, ki je v lasti podjetja, ki je v lasti korporacije, ki je zdaj v lasti druge, še večje korporacije, ki lahko obdela vsako njuno sled na spletu v milijoninki sekunde ...

Morda lahko zopet vidimo prazno mizo v restavraciji, v kateri sta se Quilterjeva prvič srečala.

... potem se morda sploh nikoli ne bi spoznala in zaljubila.

POKAŽE SE FOTOGRAFIJA PRAVIH QUILTERJEVIH.

Ne glede na to, kaj je res, Quilterjeva sta verjela, da obstaja možnost za boljši svet od trenutnega.

In upam, da sta ga na svoj način tudi našla, skupaj.

VODJA PREDSTAVE ji iz zaodrja poda list papirja. Malo je zmedena, ampak ga vzame, preleti. Bere:

V redu, am: »Gledališče želi pojasniti, da je treba upoštevati možnost, da sta bila Quilterjeva bržkone pod vplivom duševne bolezni, in še najverjetnejša razlaga za njuno smrt je bodisi samomor bodisi umor in samomor.«

PRAVA LUCY KIRKWOOD, tukaj zabeležena kot LK2, v avditorju vstane in odvihra v zaodrje. Je visoko noseča.

LK2. Ne! Ne, to ni – nehaj! Resno! Prosim, spravite jo dol z odra. Halo?! Prižgite luči! Prižgite luči! Prižgite luči!

LUCY KIRKWOOD. Oprosti, am, kaj se / dogaja? [IME]? [IME]?

LK2 se pojavi na odru.

LK2. To ni šala, prižgite že enkrat te kurčeve luči! Resno mislim, jasno sem ti povedala, z Mel sta govorili o tem, sindikat ti je povedal kaj in kako, prav sramotno je, da moram sedeti tukaj vsak večer in paziti, da ne boš spreminjala / mojega besedila –

LUCY KIRKWOOD. Oprosti, kaj, kaj se dogaja?

LK2. To je gledališče, a prav, to je gledališče, ki ceni dramatike, zato dobivate denar od neprofitnih organizacij, tega nisem napisala, ne moreš reči, da sta bila duševno bolna samo zato, ker nista imela iPhona, a prav, jaz tega ne bi nikoli / napisala!

LUCY KIRKWOOD. Uf ... to piše / na

LK2. Ne, oprosti, ne, ti nisi Lucy Kirkwood, jaz sem Lucy Kirkwood, ta dva človeka nista naredila samomora, bila sta umorjena – kaj?

Pride VODJA PREDSTAVE in se skloni, da bi govoril z LK2.

ja, vem, da sem, briga me, jaz samo, jaz bi rada, ne morem verjet, da se tole res dogaja, mislim, čisto vsak pogovor, ki sva ga imela, a veš, že od prvega sestanka, cel point je bil v tem, da mi ne narediš tega –

VODJA PREDSTAVE jo potihem nagovarja.

Ja, ne, saj vem, razumem pravno plat, hočem reč, ne razumem, kaj ima vlada s tem, ampak, jaz sem tisti, ki je sedel zgoraj v pisarni in rekel, igralo se bo, kot je napisano, ali pa predstave ne bo, a mogoče nisem? Ne, ampak a nisem rekel, da lahko ukineš predstavo, če –

VODJA PREDSTAVE jo potihem nagovarja. Vem, tebe ni bilo zraven, Vicky je pa bila, Lucy Morrison¹ je bila –

¹ Imena v tej repliki naj se spremenijo glede na to, kdo je umetniški vodja gledališča, v katerem se predstava igra, in glede na režiserja_ko.

Medtem ko se VODJA PREDSTAVE trudi, da bi jo pospremil v zaodrje, je projicirana vrsta komentarjev s spletnega foruma (glejte zadnji del dramskega besedila).

NE. NE. Hočem govoriti z Vicky. Jaz – kaj pa počneš?

VODJA PREDSTAVE je objela LK2. Šepeta ji v uho.

Ne, nisem jezna nate [IME], nisem hotela – ja, ne, to razumem, samo, to ni, / to je laž –

LUCY KIRKWOOD. Dobro, a lahko samo nekaj rečem?

LK2. dober človek si, kako lahko ... moram priznat, da me to kar malo

straši, ker si mi bil(a) všeč, [IME]. Jaz samo ... tole ne deluje resnično, samo ne morem verjet, da se tole res dogaja, A LAHKO ZAPREŠ GOBEC?

NIKOGAR NE ZANIMA, KAJ IMAŠ TI ZA POVEDAT, [IME IGRALKE].

LUCY KIRKWOOD. Poslušaj, razumem te, na tvoji strani sem, samo nisem prepričana, da tole pomaga?

A veš, *strinjam se s tabo*, a ne, ampak tudi meni, brez zamere, tudi meni se zdiš precej nesramna, in mislim, da obstajajo boljši načini, kako skomunicirat to tvoje sporočilo, a ne, ki se mi zdi baj d vej ful pomembno, samo na način, da se ne boš vsem zamerila?

LUCY KIRKWOOD. Poslušaj me, pravim, da se strinjam s tabo, obe se strinjava, zakaj se morava potem prepirat? Tole sem naredila kot uslugo, a prav? Morala bi bit z otroki na počitnicah. / Tole ni –

OSEBA F12 vstopi v avditorij in sledi LK2 v zaodrje.

LK2. Teorija zarote je samo napačen odgovor na pravo vprašanje! Tudi vam lažejo! Tudi vam lažejo!

OSEBA F12 se pojavi na odru, ustrelji LK2 v glavo in spet odide. Gledamo, kako se počasi seseda na tla, medtem ko so projicirani spodnji komentarji.

LUCY KIRKWOOD zakriči. Spusti se varnostna zavesa, nenadoma se prižgejo luči. Prikaže se VODJA PREDSTAVE.

VODJA PREDSTAVE. Dame in gospodje, prosim vas, da ostanete mirni in kar se da hitro zapustite gledališče, najlepša hvala, če potrebujete pomoč, pa se, prosim, obrnite na hostesnike.

Ko občinstvo odide, oseba, ki nudi prvo pomoč, morda HOSTESA/HOSTESNIK ali pa VODJA PREDSTAVE, odhiti v zaodrje, da bi oskrbela LK2.

<v tej situaciji je preveč stvari, ki nimajo nobenega smisla>
 <v časopisu v smeteh je pisalo 29. december, kako sta bila lahko že šest dni mrtva in sta vrgla časopis v smeti?>
 <premalo krvi>
 <zelo dober članek. Točno to, kar sem iskal>
 <Britanska vlada je odstranila sporočilo>
 <toliko neodgovorjenih vprašanj!!! Zakaj so bila vrata odprta!>
 <Na koncu je res deloval malo zblojeno, ampak mislim, da ne toliko, da bi ubil ženo in, mimogrede, kako je lahko mačka preživela brez hrane in vode, halo?!>
 <Dajte no, celo prizorišče zločina je bilo naštimano>
 <Videti je, da se je odvijal kar močan boj. Kri v spalnici se ignorira.>
 <Dolgo časa sem iskal nekaj takega>
 <sploh ni vprašanja, za tem stoji framazonstvo; potunkali so ta krasen par, ki je nastopil proti oblasti, ki bi morala pasti>
 <se strinjam s PPprostozidarji prikrito vodijo vse policijske oddelke. Še en bojevnik ubit, ker je govoril resnico. Počivaj v miru, Noah>
 <mačka je glavna priča>
 <Celeste mi je poslala sporočilo. Pišite mi na mail>
 <Britanska vlada je odstranila sporočilo>
 <to je resnica, ki sem jo iskal>
 <zelo me veseli, da sem odkrila to zgodbo>
 <Britanska vlada je odstranila sporočilo>
 <Britanska vlada je odstranila sporočilo>
 <zdaj vidim, za kaj se je šlo>
 <Britanska vlada je odstranila sporočilo>
 <hvala>
 konec.

**Priloga gledališkega lista Mestnega gledališča ljubljanskega
Letnik LXXIV, sezona 2023/2024, številka 5**